

VILNIS

LIETUVIŲ LIAUDIES LAIKRAŠTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: (312) 842-7325

VOLUME LXI, Nr. 17

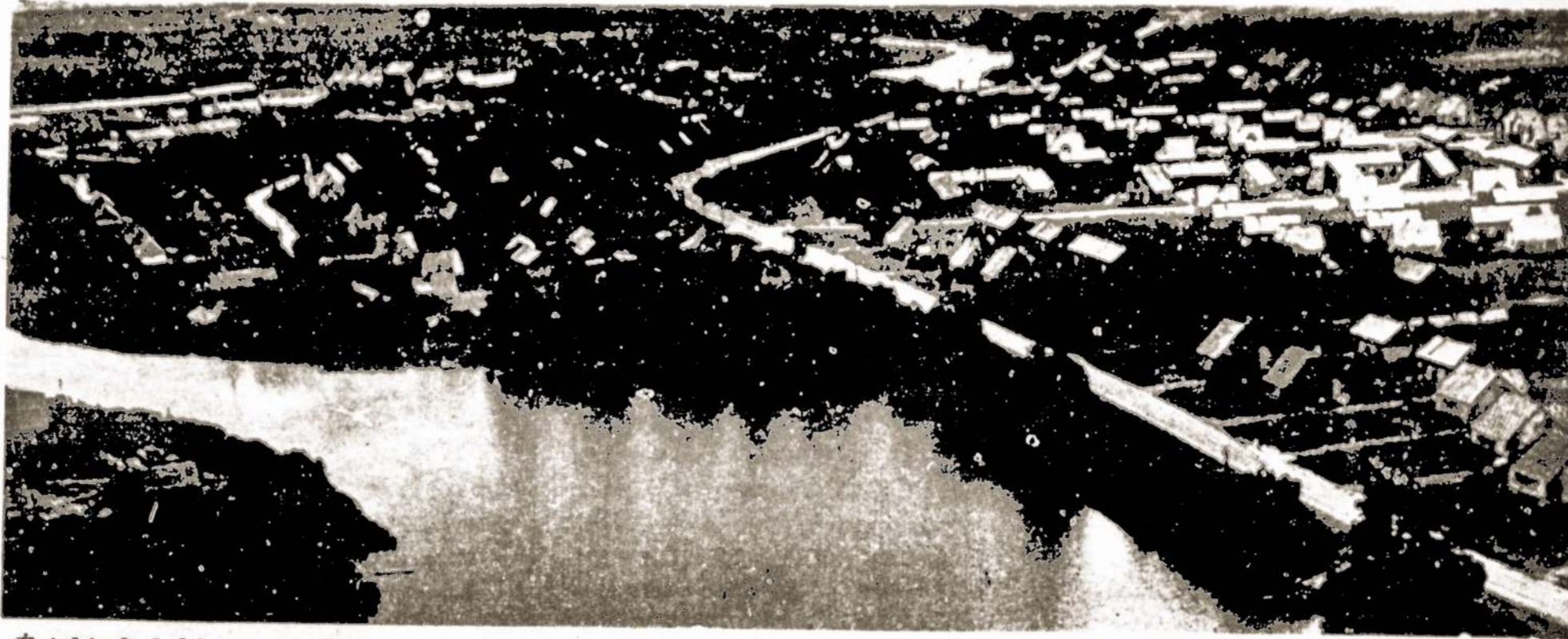
AUG 22 1980

KETVIRTADIENIS, RUGPJŪČIO [AUGUST] 21, 1980

KAINA 25 c.

KASDIEN

Vienas pavyzdingųjų Lietuvos kolūkių

Ēriškių kolūkio gyvenvietė.

ZMOGUS NUSIGYVENO AUTOMOBILIŲ PREMONĖJE UŽSIENIO POLITIKA DAR VIENA GRUPĖ

Ukrainiečiai Anna ir Michael Plowchak, iškviesti giminių, pagyveno kiek Čikagoje ir apsisprendė grįžti atgal į Ukrainą. Bet 12 metų amžiaus jų sūnus Walteris, užsikėrėjęs žaislais ir nauju dviračiu, pabėgo nuo tėvų pas gimines ir paprašė politinio prieglobsčio, kad nereiktų grįžti. Žinoma, Imigracijos ir Natūralizacijos tarnyba prieglobstį mielai sutiko duoti, juk tai tarybinė "žuvis"!

Kilo triukšmas. American Civil Liberties Union advokatai užstojo tėvus. Esą Imigracijos ir Natūralizacijos tarnyba neturėjo duoti prieglobsčio. Protingai galvojant yra niekas daugiau, o iš tėvų atėmimas nepilnamečio vaiko.

Jeigu vaikas būtų pilnametis, savistoviai galvojančias, būtų kitas reikalas, bet dabar, kai vos 12 metų...

☆☆☆

Kaip bekalbėsime, prez. Carteris politiniai nusigyveno. Nesumažino nei karinio biudžeto kaip yra žadėjęs, nei pagydė infliacijos, nei nedarbo. O dar lyg tyčia iškilo viešumon brolio Billy avantiūros su Libija.

Aišku, brolis neatsakingas už brolio elgesį, bet visgi to paties kelmo žmogus. Paprastoje šeimoje vienas asmuo gali suteršti visos šeimos reputaciją. Gi čia, prezidento šeimoje.

Būti užsiregistruotu svetimoms šalies agentu nėra joks nusikaltimas ir nieko tokio ypatingo. Bet būti prezidento broliui svetimoms šalies agentu, tai jau kažkas tokio nepaprasto.

☆☆☆

Faktas yra faktas, kad ši recesija labiausiai palietė automobilių pramonę. Kaip Fordas ir General Motors skelbia, turi šimtus milijonų dolerių nuostolio, Chrysleris subankrutuotų, jeigu valdžia negelbėtų.

Daugiausia už tai bėdos verčiama Japonijos mažiems automobiliams, užkariaujantiems Amerikos rinką. Truputį yra tiesos, bet šuniukas pakastas kitur—biznio filosofijoje.

Automobilių kompanijos niekad neskaiciavo, kiek pagaminti automobilių. Svarbiausia buvo,—turėti kuo daugiau pelno. Didieji brangieji automobiliai gaminti visuomet buvo pelningiau, negu mažieji paprastai liaudžiai. Štai ir priejo liepto galą.

O dabar labiau prie to pastūmėjo krašto ūkyje atoslūgis, infliacija, ypač gazolino brangėjimas.

☆☆☆

Amerikos užsienio politika yra monopolijų, daugnacionalinių kompanijų naudai. Kaip imperialistinės šalies, ji kitokia negali būti ir bus

Panevėžio rajone Ēriškių kolūkis yra vienas iš pavyzdingųjų Lietuvos kolūkių. Sumaniai vadovaujamas pirmininko A. Giedraitis, seniai jis garsėja naujovėmis. Ir ne be reikalo.

Jau kolūkio apyaušryje jo pirmininkas A. Giedraitis perprato žemdirbio gamybinio bei visuomeninio aktyvumo ryšį su jo gyvenimo sąlygomis. Todėl Ēriškiai iš pat pradžių puoselėjo vieną centrinę gyvenvietę, laipsniškai perkeldinę žemdirbius iš vienkiamų, kurių teritorijoje jau kelinti metai nebėra.

Ne kiekvieną ūkį gamta padovanojo gražiais ežerais, pušynėliais, vandeningomis upėmis, tačiau grožis ir aplinkos kultūra reikalinga kiekvienam. Ēriškiai, gyvendami lygumoje, iširėgė puošnų vandens telkinį, kurio pakrantėse stato gyvenvietę. Namai joje vienabučiai, vienaaukščiai. Prie jų—erdvūs kiemai su ūkiniais pastatais ir sodybiniais sklypais. Visos gatvės čia asfaltuotos, tvarkingos, namai

tol, kol nebus paimtos už pakarpas didžiosios korporacijos.

Jos ne tik krašto ūkį veda prie bankroto, importuodamos užsienyje savo fabrikuose gamintus produktus, o ir prie susipykimo su sąjungininkais, kaišiodamos koją jų tokioms pat korporacijoms.

Pavyzdžiu gali būti Vakarų Europos monopolijų bendros rinkos šalys, vis drąsiau rodančios Amerikai špygą.

☆☆☆

Siemet Lietuvon į Dainų šventę buvo nuvykusi "Vilnius" ir "Laisvės" skaitytojų sudėtinė turistinė grupė. Dar viena tokia grupė organizuojama rudenio—rugsėjo 20 dieną.

Si grupė bus gausesnė, net 35 žmonės. Be to, patogesniu metu paviešėti Lietuvoje. Turės daugiau laiko pasimatyti su giminėmis, kai Dainų šventės ir kitų iškilmių šurmuly bus jau praėjęs.

Laikraščio skaitytojai, norintys nuvykti į Lietuvą, paskubėkite užsiregistruoti, nes vietų gali būti ne per daugiausia, nors grupė bus 35 žmonių. S. J. Jokubka

išdėstyti lyg kvartalais, kurie turi savitus akcentus. Įgyvendinamas sektinas sumanymas—gatves pavaldinti buvusių kaimų vardais. Gyvenvietė skendi žalumoje. Joje dabar gyvena apie 650 žmonių.

Ēriškiuose, kaip ir visur, šiuo metu svarbiausi laukų darbininkai yra mechanizatoriai. Skirtingai nuo daugelio ūkių, Ēriškiai nesiskundžia jų stoka. Apsirūpinti mechanizatoriais čia padeda jų darbo turinio pagilėjimas bemaž iki agronomo darbo. Ēriškių technikos komplekse yra viskas, kas reikalinga mašinoms aptarnauti, remontuoti, nedarbo metu vos ne visoms laikyti po stogu vietas.

Laukų darbai, kaip žinia, sezoniniai. Vieną ar kitą darbymečio periodą baigus, ūkyje taikomi įvairūs moralinio skatinimo būdai: pagyrimas kolektyvo susirinkime, kelių dienų poilsio organizavimas ūkio įrengtose bazėse, ekskursijos į įžymias vietas, didesnius miestus ir kt.

Siame kolektyve vyrauja ramus tonas. Pirmininkas A. Giedraitis

ramiai, tačiau reikliai kalbasi su specialistais, eilinais kolūkiečiais. Dalykiškai aiškinasi gamybinius ir visuomeninius reikalus tarp savęs specialistai ir kolūkiečiai. Pagrįstai galima tvirtinti, jog Ēriškiuose žmoniškųjų santykių kolektyve vienybė, socialinių klausimų sprendimo darna brandina gražius vaisius. Apie tai byloja kolūkio narių bei su jais gyvenančių vaikų amžiaus vidurkis. Ēriškiuose jis jau visą dešimtmetį nekinta ir yra 35 metai. Vadinas iš ūkio nebėga jaunimas. Į Naujuosius Ēriškius sugrįžta sunkniais laikais juos palikę kaimiečiai, ateina dirbti kolūkiečių vaikai, dabar baigiantys įvairias žemės ūkio mokyklas.

Ēriškių pieninkystės komplekse dirba dviem pamainom ne tik melžėjos-operatorės, bet ir visas personalas. Tai leido sunorminti žmonių darbo, poilsio ir mitybos režimą. Ēriškių kompleksas—savotiškas pieno fabrikas, kuriame žmonių darbo sąlygos nesiskiria nuo daugelio pramonės įmonių sąlygų. Iš "Žemės ūkio" sutrumpintas S. J.

TRUMPAI

— Kad Ohio valstijoje būtų leista balotiruotis komunistų kandidatams, po peticija ir valstijos gubernatoriui telegrama pasirašė: Episkopalų diecezijos vyskupas John H. Bert, valstijos prokuroras Stanley Tolliver ir Ohio universiteto profesorius John Quigley.

— Vietnamo karo 34 veteranai, užsineudiję ten karo metu vartotu chemikalu "Orange", reikalauja iš valdžios \$84 milijonų už pašlijusią nuo užsineudinimo sveikatą.

— Baton Rouge, La., legislatyvinis komitetas, tikrindamas statyboms biudžetą surado, kad yra asiguota \$150,000 vandentiekiams miesteliui, kurio valstijoje nėra. Paštas miestelio, vardu Delwood, nesuranda.

— Darbo departamento pranešimu, turint galvoje kiek sumažėjo pramonės produkcija per antrą ketvirtį šių metų, tai per metus sumažės 4.1 proc.

— TSRS mokslininkas Alexander Malmeister atsiuntė Amerikos spaudai laišką, kuriame klausia, kas latviams dypukams davė teisę kalbėti latvių tautos vardu, kai buvo minima "Captive Nations" diena.

— Kaip praneša Čikagos policijos superintendantas Richard J. Brzeczek, mieste per šių metų pirmus septynis mėnesius kriminalinių nusikaltimų padaugėjo 5.2 procento palyginus su praeitų metų per pirmus septynis mėnesius nusikaltimų skaičiumi.

— Japonijos valdžia prašo savo parlamento, kad skirtų daugiau pinigų ginklavimuisi, nes, girdi, Japonija turi aktyviau dalyvauti taikos išlaikyme pasaulyje.

— Sakoma, kad Egipte neseniai miręs buvęs Irano šachas Reza Pahlavi paliko apie \$20 bilijonų turto, kurio prisigrobė už Irano naftą suktais būdais.

VILNIS

Lithuanian People's Bi-weekly

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday, by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$10.00, six months \$5.50;
Chicago \$12.00, 6 months \$6.50; Canada \$15.00, 6 months \$8.00;
foreign countries \$15.00, 6 months \$8.00.

3116 So. Halsted St., Chicago, Illinois 60606 Phone 842-7325

Second-class postage paid at Chicago, Illinois

Kapitalo pasaulis netrukus gali atsidurti didelėj bėdoj

Jungtinių Tautų generalinis sekretorius Kurt Waldheim, kaip toks, labai gerai informuotas ir žino, kas dedasi visame pasaulyje, kokiomis problemomis jis persisunkęs, kur link pasaulio žmonija eina, vystosi. Nes Jungtinių Tautų organizacija yra toks veiksnys, kuris suinteresuotas viskuo kiekviename planetos kampelyje.

Liepos mėn. 3-15 dienomis Zenevoje vykusioje Jungtinių Tautų Ekonomikos tarybos sesijoje, Kurt Waldheim žurnalistams tiesmukai pasakė, jeigu Pietų ir Šiaurės šalių, vadinasi, neišsivysčiusių ir išsivysčiusių, dialoge nebus persilaužimo, tai pasaulis netrukus atsidurs didelėje bėdoje. Faktinai imant, neišsivysčiusių ir išsivysčiusių šalių dialogo jau nebėsa, o vyksta konfrontacija. Ją kelia tarp neišsivysčiusių ir išsivysčiusių šalių bujojančios politinės ir ekonominės problemos.

Neišsivysčiusiose šalyse yra neapsakomas skurdas. Išsivysčiusių šalių imperialistinis kapitalas, monopolijos, daugnacionalinės korporacijos, nepaisydamos neišsivysčiusių šalių nusigvyvenimo, jas plėšia kiek tik gali iš jų išplėšti. Politiniu atžvilgiu, už duotą šiokią tokią ekonominę paramą išsivysčiusios šalys neišsivysčiusiems diktuoja, verčia būti jų vasalais.

Neišsivysčiusiose šalyse milijonai ir milijonai žmonių gyvena pusbadžiai. Toks jų gyvenimas kelia jiems nerimą. O prie ko veda toks nerimas, komentarų nereikia.

Daug kas pasakys, jog jau daug dešimtmečių neišsivysčiusiose šalyse milijonai žmonių gyvena pusbadžiai, bet tokio nerimo, koks reiškiasi dabar, nebuvo. Jungtinių Tautų Maisto ir Agrikultūros organizacijos direktorius Edouard Saouma į tai atsako, paimdamas pavyzdžiu tik Afriką, kur, girdi, dabar vidurkiu imant afrikietis pasigamina 10 procentų mažiau duonos, negu pasigaminavo prieš 10 metų. Ne kitaip ir kituose kontinentuose neišsivysčiusiose šalyse. Išsivysčiusių šalių imperialistinis kapitalas, monopolijos, daugnacionalinės korporacijos nepaiso tų šalių didėjančio nusigvyvenimo, plėšia kiek tik gali iš jų išplėšti.

Štai kur ir pakastas šuniukas, kad kapitalo pasaulis netrukus gali atsidurti didelėje bėdoje, jeigu neišsivysčiusių ir išsivysčiusių šalių dialoge neįvyks persilaužimas.

Respublikonų kandidato partneris George Bush

Respublikonų partija nuo seniai yra laikoma turtingųjų partija. Kokių politinių pažiūrų yra jos šiemet pasirinktas prezidentinis kandidatas Ronald Reagan, komentarų nereikia. Negeresnių pažiūrų ir jo partneris George Bush, nors pirminių rinkimų kampanijos metu vaidino nuosaikų respublikoną. Bet faktinai jie abu yra vienas ir tas pats, kaip du vienodi žirniai kunkuliuojančiame Amerikos politiniame puode. Skirtumas gal tik tas, kad George Bush turtingesnis už Ronald Reagan.

George Bush milijonieriumi tapo persikėlęs iš savo gimtosios Connecticut valstijos į Texas valstiją, įėjęs į kontaktą su tenykštėmis naftos kompanijomis ir tapęs American Oil Well Drilling asociacijos direktoriumi.

1964 metais George Bush buvo plačiai žinomo reakcininko Goldwaterio respublikonas. Ir kandidatuodamas tais metais į senatą gal dėl to ir pralaimėjo rinkimus. 1963 metais jis karštai agitavo prieš ratifikavimą įstatymo, draudžiančio branduolinius bandymus. Vėliau, 1964 metais— prieš Civilinių Teisių aktą, prieš Medicare, prieš federalinę paramą švietimui.

1966 metais George Bush buvo išrinktas į atstovų butą, kur betarpiškai rėmė eskalavimą Vietnamo karo, stovėjo už didinimą karinio biudžeto, prieš fondus mokyklų desegregavimui, prieš padidinimą mažiausio atlyginimo už darbą. Senato užsienio reikalų komiteto pirmininką J. William Fullbright tada jis net apšaukė "pavojingiu radikal-liberalu".

Už lojalumą respublikonų reakcinei linijai kongrese, prez. Nixonas jį iškėlė JAV ambasadoriumi Jungtinėms Tautoms. Prezidentui pradėjus klimti į Watergate skandalą, prezidentas Nixonas George Bush pakvietė pirmininkauti respublikonų partijai, kad padėtų išsikapstyti iš skandalo. Bet kaip žinia, niekas iš to neišėjo, Nixonas turėjo atsistatydinti.

Už pastangas padėti Nixonui, prez. Fordas 1974 metais George Bush paskyrė specialiu pasiuntiniu maoistų Kinijai, o 1974 metais CIA direktoriumi.

Kiek jis gali duoti Amerikos pažangai ir demokratijai galima spręsti iš Political Profiles Inc. jo pareiškimų citatas. Pagal tas citatas, George Bush— už palikimą Taft-Hartley akte skyriaus 14B griovimui profsajungų, prieš valdžios tarnautojų streikus, už mirties bausmę, už jaunimo

DIENOS TEMOMIS

DARBININKAI BANKA IMA UŽ PAKARPOS

Wisconsin plieno kompanija, praskolinusi Chase Manhattan bankui, subankrutavo ir kovo 28 dieną uždarė savo fabriką South Chicagoje. Apie 4,000 darbininkų tapo paleisti iš darbo, ir blogiausia, kompanija nesumokėjo darbininkams už paskutinę darbo savaitę ir iš anksčiau užsilikusių algų.

Neišparduotą kompanijos plieno bankas už skolą "užšaldė". Liepos 22 d. bankas užsimanė iš uždaryto fabriko "užšaldytą" plieną išsivežti ir parduoti. Buvusieji kompanijos darbininkai sujudo piketuoti, kad plienas nebūtų išvežtas, kol jiems nebus sumokėtos už paskutinę darbo savaitę ir iš anksčiau užsilikusios algos.

Prie uždaryto fabriko vartų susitelkė virš 200 piketininkų. Bankas matydamas, kad per piketą plieno nebus galima išvežti, sutiko pusę iš anksčiau užsilikusių algų sumokėti dabar, o kitą pusę po 90 dienų, bet už paskutinę darbo savaitę atsisako sumokėti. Darbininkai nenusileidžia. Reikalauja, kad ir už paskutinę darbo savaitę sumokėtų.

Kuo baigsis šis konfliktas, rašant šiuos žodžius, nežinia.

CHRYSLERIS GAVO PASKOLĄ, BET VIS TIEK . . .

Kad nesubankrutuotų Chrysler korporacija ir neva dešimtys tūkstančių jos darbininkų netektų darbo, federalinė valdžia jai garantavo šimtus milijonų dolerių paskolą. Pažangesni korporacijos darbininkai sakė, jog niekas iš to neišeis, korporacijos darbininkų nuo nedarbo neišgelbės. Taip ir yra.

Vos praėjo trys savaitės, kai korporacija gavo iš federalinės valdžios pusę milijono mokesčių mokėtojų pinigų, paskelbė, kad visiems laikams uždarys Detroito savo liejyklą Hubert Avenue gatvėje ir paleis iš darbo 1,300 darbininkų.

Liejyklos darbininkų atstovas Calfin Hopkins šį korporacijos ėjimą pavadino "žiauriu" ėjimu. Girdi, korporacijai paskola yra jai dovana, o ne darbininkų gelbėjimas nuo nedarbo.

Chrysler korporacija jau turi paleidus visiems laikams virš 40,000 savo darbininkų. Turi jau uždriusi ir ketina uždaryti visoje šalyje septynis fabrikus, be to, labai galimas daiktas, uždarys dar daugiau.

Todėl, kaip sako Calfin Hopkin, automobilių pramonės darbininkai visi kaip vienas turi dalyvauti Vašingtone ruošiamoje demonstracijoje "Už darbą".

AR DARBININKO VAIKAS GALI SIEKTI MOKSLO?

Per pastaruosius dešimt metų kolegijose mokslas pabrango mažiausia 90 procentu. Rytinėse ir vakarinėse valstijose kai kuriose

registravimą karinei tarnybai. O tokios programos kaip OSHA ir CETA, girdi per toli nuėjusios esą. Kad būtų senate, jis neremtų SALT II sutartis.

Toliau pagal Political Profiles Inc. jo pareiškimų citatas, George Bush buvo prieš Panamos kanalo sutartį, už "pašalinimą" tarybinių karių iš Kubos. Palestiniai išlaisvinti organizaciją jis pavadino trijų milijonų prispautų palestiniečių "tarptautiniais ku-kluks-klanais". Ėjimui prieš Tarybų Sąjungą, jo nuomone, turėtų būti nauja sąjungininkų sistema, kad apjuostų visą Žemės rutulį.

Tai tokį Ronald Reagan pasirinko sau partneriu ir mano su juom laimėti rinkimus.

kolegijose jau reikia mokėti \$10,000 ir daugiau per metus. Be to, butas ketveriems metams maždaug kaštuoja \$6,082. Valstijos ar miesto mokyklose kiek pigiau— \$3,409. O kur dar maistui išlaidos!

Na, ar darbininkas gali leisti savo vaiką į mokslo, kai jo alga per metus nesiekia \$20,000. Kad ir vaikas gyventų namuose, maitintųsi namuose, mokėti už mokslo \$10,000 vis tiek neįmanoma.

To dar nepakanka, kaip sako kolegijų taryba, jeigu mokslas taip brangės per 80-tąjį dešimtmetį, tai pabaigoje dešimtmečio už mokslo pries mokėti mažiausia \$20,000 per metus.

PERSIJOS ILANKA KAŠTUOS PER METUS \$5 BIL.

Iš Persijos įlankos naftos didžiosios kompanijos šienaujasi milijonius pelnus. Jos iš ten pristato naftos ne tik JAV, o ir kitoms Vakarų šalims. Kad jų interesams tenai būtų saugu, JAV per metus kaštuoja mažiausia \$5 bilijonai.

Žinoma, gynybos sekretorius Harold S. Brown nesako, kad naftos kompanijų interesams ten būtų saugu tiek kaštuos, o, girdi, kad pastojus TSRS įtakai kelią tame žemės rajone.

Sekretorius, duodamas interviu žurnalui "U. S. News & World Report", paaimanavo, kad Britanija ten ne kiek gali padėti, taipgi Prancūzijos karo laivynas Indijos vandenyne irgi nekoks, našta saugoti tą įlanką krinta JAV ir ta našta kaštuoja \$5 bilijonai per metus.

O tie \$5 bilijonai, kaip žino visas svietas, yra mokesčių mokėtojų pinigai.

— Prez. Carterio administracija praranda viltį, kad valstybės biudžetas bus subalansuotas ir numato, jog šiais fiskaliniiais metais bus mažiausia \$61 bilijonas deficito.

Pereitą savaitę miestan atvyko 20,000 Shriners konferavo 4-5 dienas, palikdami 20 milijonų. Jiems miestas labai patiko, ypač draugiškumas piliečių. Delegatų buvo iš visų valstijų, iš Meksikos ir Kanados. Shriners' organizacija turi apie milijoną narių.

— Automobilių pramonėje daugiau kaip 250,000 darbininkų neturi darbo. Profsajungos prez. Douglas A. Fraser sako, valdžia turėtų suvaržyti japoniškų automobilių importą, kad čia automobilių pramonėje būtų daugiau darbų.

— Čikagoje jautiena pabrango maždaug 22 centais svaras. Liepos 10 dieną kainos vidurkis buvo \$2,34 svaras. Agrikultūros departamento pareigūnai sako, jog rudenio pabrangės.

APŽVALGOS

KAS NAUJO
NACIONALISTŲ FRONTE

Seniai yra konstatuota, kad Amerika valdišku kaštu prisigabeno iš Lietuvos pabėgusių nacionalistų dėl to, kad jie čia būtų Vašingtono antikomunistinėje šachmatų lentoje pėstininkais. Ir tenka pasakyti, nors toje antikomunistinėje lentoje tėra pėstininkais, bet vis tiek lošia šokią tokią rolę kaip tos Platono vapsvos. Šturmuoja, demonstruoja, piketuoja, landžioja kongreso koridoriuose, pas politikierius, ir vis Lietuvos "vadavimo" vardan.

Tačiau Vašingtonui antikomunistiniais ėjimais, ypač prieš Tarybų Sąjungą, rūpi visiškai kas kita. Ir kaip pasirodo, tą "kas kitą" rado ALTe ir jo užkariautame VLIKe, priešakyje su K. Bobeliu, kalbančiu nacionalistams per iš Ispanijos anarchistų štabo čia Amerikoje atsiradusio M. Gudelio "Naujienas".

Ne visi nacionalistai šį Vašingtono triuką supranta. Jie vis dar mano, jog svarbiausia yra "vaduoti" Lietuvą. Užsikrėtę nesuvaldomomis ambicijomis vadovauti, figūruoti ir vaidinti užsienin pabėgusių politikierius, susitelkę į Lietuvos Bendruomenę šūkauja, kad ALTas ir jo užkariautas VLIKas, su K. Bobeliu priešakyje ir "Naujienomis" jiems trukdo "vaduoti".

Stebint anuos, suorganizavusius sau reorgus, atrodo, Tarybų santvarkai Lietuvoje jau galas. Didžiausia ten betvarkė, vyksta visų galų suirimas. Žmonės paversti vergais, nuskurę, basi, nedavalgę. Viską valdo rusai, lietuviai neturi žodžio, rusinimas kaip mokyklose, taip visoje Lietuvoje žydi ir lapoja. Liaudies nepasitenkinimas padėtimi neapsakomas, tik reikia mažo ziebtuvėlio sukilmui ir Tarybų valdžia ura būtų nuversta.

Bendruomenininkai truputį nuosaikesni. Viena, jų viršūnės vyrauja aukštesnio mokslo ragavę žm...ės, o antra, beveik apsisvalę nuo reorgiškų rėksnių. Jie pripažįsta, kad gyvenimo realybėje niekas nežada staiga pasikeitimo ir greito Lietuvos jiems išlaisvinimo. Bet vis tiek tiki, kad Lietuva bus jiems išlaisvinta. Kas jiems Lietuvą išlaisvins nesako, taipgi nesako, jog jie išlaisvins, nes savo suvažiavime birželio 8-9 dienomis Vašingtone konstatuoja, kad išvėjos norai nėra lemiantis veiksnys.

Kaip matom, didelis skirtumas tarp anų ir šių, bet kadangi jie vieno antitarybinio sukirpimo, jie vis tiek eina išvien prieš Tarybų Lietuvą.

TO DAR NEGIRDEJOM NIEKUR

Brazilijoje gyvena toks tautininkas Klemensas Jūra. Jis ten atsirado išvakarėse Antro pasaulinio karo. Brazilijos lietuviams jis prisistatė kaip rašytojas. Bet San Paulo lietuviams greitai pastebėjo, kad jis joks rašytojas, o tik pretenduoja būti rašytojas.

Čia Amerikoje jis savo vardą garsina retkarčiais šiaip taip suriedamas kokį straipsniukštį Clevelando tautininkų "Dirvai". Nėra daug ko skaityti tuose jo straipsniukščiuose, bet liepos 24 dienos laidoje, kur tas Klemensas Jūra aliarmuoja, kad "Brazilijos bažnyčia kryžkelėje", visgi prisiėjo atkreipti dėmesys.

Vilnis, 1980 rugpjūčio 21 d.

Klemensas Jūra savo straipsniukštyje rašo, kad Brazilijoje "katedros paverčiamos marksistinių protestų tertulijomis, o vyskupai išsijuošę kritikuoja darbo įstatymus, o smurto vykdytojus skelbia (suprask—komunistus, Red.) naujos krikščionybės apaštalais. Vyskupai vadovauja protestų demonstracijoms, kursto minias sukilmui ir revoliucijai pagal Maskvos potvarkius ir visokeriopą paramą".

Toliau tame pačiame straipsniukštyje sapalioja, kad "prieš savaitę daugelyje Brazilijos bažnyčių pradėta platinti raudonais viršeliais knygelukštė "Via Crusis do Migrante", kurioje vieton Evangelijos ir Kristaus meilės kurstoma darbininkija prieš darbdavius, žemdirbiai prieš ūkininkus, imant pagrindu marksistines-leninistines idėjas. Sovietizmas pristatomas, kaip vargšų ir neturtingųjų globėjas ir vienintelis protektorius prieš išnaudotojus. Ši bažnyčiose platinama knyga savo herezijoje nuėina taip toli, kad Jėzų Kristų pristato kaip Markso draugą, nes abu skelbė tas pačias idėjas".

Nesinori tikėti. Bet jeigu Klemensas Jūra rašo teisybę, tai Brazilijos bažnyčia su savo vyskupais ir kunigais įžengė į pilną to žodžio prasme krikščionišką kelią,—stovėti skriaudžiamųjų pusėje.

KOKIĄ SUKAKTĮ JIE ŠVENČIA?

Clevelande įsikūręs Čiurlionio ansamblis, bent jo vadovai garsinasi, kad švęs šio saviveiklinio sambūrio keturiasdešimtmetį. Būtų galima su tuo sutikti, jeigu pakaktų vienos aplinkybės: susikuriant svetur saviveikliniam kolektyvui į jį susibūrė dalis tų žmonių, kurie priklausė 1941 m. Vilniuje įkurtam dainų ir šokių liaudies ansamblui. Bet to aiškiai nepakanka. Net visiškai nepakanka: juk to 1941 m. įsikūrusio ansamblio vadovai ir pagrindiniai atlikėjai liko Vilniuje, kur iš karto, tik išvadavus kraštą, toliau aktyviai dirbo, išugdę plačią garsų "Lietuvos" ansamblių. Tad kodėl Čiurlioniečiai turi teisę laikyti save to ansamblio sukūrėjais, o kodėl pagal jų logiką tos teisės neturi ansambliečiai Vilniuje?

Į šį klausimą kitaip neatsakysi: pirmasis lietuvių dainų ir šokių ansamblis įsisteigė Vilniuje, jis ten ir tebeveikia. Tad 1941 m. yra jo, o ne clevelandiškių sambūrio gimimo data. Tai—pirmiausia ir logiškiausia.

Antra: ansamblis Vilniuje 1941 m. įsikūrė profesionalus, valstybinis, jis toks buvo ir po karo Vilniuje visą laiką, toks ir lieka. Tad kaip mėgėjai, saviveiklininkai gali pretenduoti į valstybinio profesionalaus meno kolektyvo ipėdinius, jo tradicijų tęsėjus?

Trečia, ir svarbiausia: pirmąjį valstybinį profesionalų ansamblių Lietuvoje, kaip ir filharmoniją, įsteigė Tarybų valdžia, komunistai, ir šito niekas nepaneigs: juk tai įvyko 1941 m. sausio 15 d. A. Mikulskis ar kas nors kitas neturėjo pinigų šokėjų, dainininkų ir vadovų algoms mokėti, visas lėšas skyrė tik tarybinė vyriausybė, nes vien jos nutarimu buvo įkurtas ansamblis. Tad kaip dabar gali clevelandiškiai pretenduoti į šio ansamblio ikūrėjus, iniciatorius ar pan? Taigi, ne A. Smetonos valdžia, kurią clevelandiškių ansamblio vadovai garbina, sugalvojo steigti tokį kolektyvą. Ji apie tai net nesvajojol!

O vis dėl to jos "Patriotinei visuomenei" reikalingos! . .

Marquet Parko buldogas, besišildydamas savo riebius šonus tarp "Akiračių" satyrinių eilučių, kartais užmiršta, kad jis išitaisė labai aristokratiškoje, intelektualiai-akademineje aukštybėje, ir amtelį arba suuzrgia Bridgeporto link, kur daugiausia gyvena senieji lietuvių ateiviai, buldogo bosų "nurašyti" iš lietuviškos praeities ir naudingos veiklos dėl nepakankamo išmintingiems liberalams išsilavinimo. Ką gali žinoti, gal pikti liežuviai yra teisūs, kai sako matę buldogą ir tiek nusižeminantį, jog jis atrisnojęs patamsėmis į Halsted streetą ir slaptomis besidairęs į tuos jo kritiniam darbui reikalingus "tautinės drausmės" sargus, kurie dėl savo konservatyviausio kvailumo ir "reorgiško" smegenų sukietėjimo trukdo protingesniems kovotojams prieš Tarybų valdžią formuoti vieningą "laisvų lietuvių" antikomunistinę akciją, o dažnai dargi kompromituoja elementarų padarumo suvokimą, lietuvių vardą bei visą "patriotine" veiklą (neminint jau buržuazinės demokratijos idėjų) gudeliškais, sviloniškais zakarauskiais ir kitais menševikiškais-fašistiniais tamsybininkų papročiais. Todėl tokie rūpesčiai buldogą, kaip taisyklė, atveda prie vieno dienraščio namo, kur jis su malonumu atlieka visus savo politinius ir fiziologinius uždavinius.

Gal tai ir netiesa, ką ten kas nors kalba, kai kam, sako, kartais dingjasi, kad tokias išvykas į Halsted Streetą protingai išmintingasis buldogas (ar Buldogas?) atliekas savo lietuviškai sąžinei palengvinti, objektyvumui sustiprinti: bėgioja jis po Halsted streetą ir su pagarba uosto paliktas pėdas tų tūkstančių-tūkstančių senųjų lietuvių, kurių dėka—jų aukomis, pasišventimu, vargais ir kančiomis—buvo iškovotos tokios socialinės teisės ir daugelis šiandien įprastų pažangos dalykų, kad nauji pokario ateiviai,—skirtingai nuo senųjų, su meile Amerikos valdžios priimti,—galėtų apseiti be nemalonių streikų, policijos lazdu, tikro proletariško likimo ir iš karto naudotųsi kitų jiems iškovotais patogumais, baigtų mokslus, taptų inteligentais ir atsidėkotų savo nemokytiems tautiečiams už visa, ką rado, intelektualine panieka. O gal ir klysta tie, kurie galvoja, jog rūstusis buldogas gali susijausminti, pavirsti bent momentui sentimentaliu, pametusiu savo daug svarbesnius akiračius, arba kaip mokyti žmonės sako—horizontus. . .

Tiek to, jis, iškilusis buldogas pats geriau žino, tad ko čia, laisvoje šalyje, knaisiotis į jo šunišką sielą.

Ir būtime apie jos, tos buldogiškos sielos, reikalus net neužsiminę, jeigu vėl nebūtų tas šunelis kyštelėjęs savo nosies į bridgeportiečių teritoriją. Eilinį kartą kibo jis į blazdas "reorgų" laikraščio redaktoriams, norėdamas juos nubausti už eilinį melą. Taigi, "Akiračiai", pagrįstai norėdami suniekti lietuviškos geltonosios spaudos (žodynai

Galiausiai kyla klausimas: ko tyli "Naujienos", "Darbininkas" ir ypač "Dirva", kai muzikas A. Mikulskis, pirmais tarybiniais metais premijuotas komunistų už muziką A. Rūko dainai "Mes su Stalinu į saulę", dabar nori švesti Tarybų valdžios įkurto ansamblio jubiliejų, kaip savo?

J. Rinkevičius

sako ir—"bulvarinės") vėliavnešius, parodė, kaip šie klastoja savo tiražus: kadais, visai neseniai, besigyre, jog išleidžia laikraštį beveik 5,000 egzempliorių tiražu, dabar turi prisipažinti, jog vienkartinis tiražas nesiekia ir 1,500 egzempliorių.

Tai ne šiaip sau faktas. Jis liudija, kad "Naujienos":

1. arba nepaprastai sparčiai netenka skaitytojų
2. arba meluoja jiems apie savo tiražus.

Ir vienu, ir antru atveju "Akiračiai" turi kuo pasidžiaugti: "reorgų" reikalai visai prasti. Ir dar viešai gali apie tai pranešti "vaduoju" pasauliui.

O gal taip tik atrodo, jog "Akiračiai" džiaugiasi, kad jie nori "Naujienų" sunykimo? Kiek galima spręsti iš dažno rašinio, "Naujienos" tebereikalingos ne tik "reorgams". Pavyzdžiui, greta jų daug lengviau išryškinti ir tų pačių "Akiračių" demokratiškumą ar pažangumą. Be to, kai pritrūksta polemikai medžiagos, visados jos galima surasti "Naujienose"—ten tiek reakingumo arba nesąmonių, jog šmaikštesniam liberalu publicistui atsiveria plačiausias literatūrinės galimybės. Ir apskritai "Naujienos" bet kada gali pasitarnauti net . . . liberalams, jeigu jie imasi kokio nors ne visai patogaus dalyko. Tegul ir vos retkarčiais, tegul ir vieną sykį, bet gali! Argi ne taip atsitiko su įžymiu lietuvių mokslininku V. Statulevičium, su kuriuo imtymų, uždara pokalbį organizavo liberalai, o jį išspausdino kaip tik "Naujienos". Ką žinai, kada akiratininkams arba jiems artimiems žmonėms prisireiks tokios ar panašios paslaugos? .

Kartais tenka, kalbant su Marquet Parko žmonėmis, išgirsti, kad jie visai neskaita "Naujienų" (taip sako, kiek girdėjome, ir daugelis inteligentų), kad šių plūdimas yra visai nieko nereikiantis dalykas, kad M. Gudelio nuomonė jiems "nulinio verta" ir t. t. Klausaisi tokių įtikinėjimų, ir vis abejoji. Mat, greta gali išgirsti: tai turbūt "Naujienos" taip parašys, tai kaip ten jos parašys . . . Vadinas, vis tiek rūpi: kaip reaguos buvęs menševikų, o dabar dešiniusių "reorgų" laikraštis, ką jis parašys—galima šį kvailyščių pasijuokti, galima nekreipti dėmesio, bet . . . Na, štai čia pat, netoli buldogo skilčių, A. T. Antanaitis tvirtina, jog "Naujienomis" jis nesidomisi, jog jos jam nereikalingos, bet ilgą straipsnį skiria polemikai dėl "Antrojo kaimo" kaip tik su tomis pačiomis "Naujienomis". Jeigu kas nors ką nors niekina, pavyzdžiui, už nepadorumą, už žemą mąstymo lygį, tai su juo nesiginčija arba tiesiog ignoruoja. O čia gi taip nėra.

Tad kyla pagrįstas klausimas: kokia gi tai visuomenė, koks jos pačios moralinis veidas, jeigu jei rimtuose reikaluose tiesiog reikalinga bulvarinė spauda, "reorgų" idėjinė bala?

K. Vilnietis

Numirti — tai dar ne viskas: svarbu numirti laiku. Ž. P. Sartras

Visi mes mirštame vieną kartą, o didieji žmonės du: kai patys atsiveikina su šiuo pasauliu, o kitą—kai žūsta jų palikti darbai.

I. Andričius

3

Apie mūsų nacionalistus nepraustaburnius

Krikščionys labai didžiavosi šventuoju Jonu auksaburniu. Teigiama, kad nuo jo gražių pamokslų, nuo jo jausmingų žodžių dievobaimingos moterėlės ne tik verkdavusios, bet ir alpdavusios . . .

Tačiau emigracijoje gyvenantys lietuviškieji katalikybės ideologai kažkodėl neseka šio šventojo pavyzdžiu. Daugelis jų — ne auksaburniai, o tikri nepraustaburniai. Vyskupas V. Brizgys Lietuvos mokytojus, ugdančius vaikų mokslinę pasaulėžiūrą per Vatikano radiją išvadino "barbarais".

Teologijos mokslų daktaras kunigas J. Prunskis tvirtina, kad mokslas ir švietimas "Iš žmogaus émė daryti gudrų velnią (J. Prunskis, "Vyrai klyskeliuose").

Kažkoks V. Bakūnas 1977 m. gastroliavusią Jungtinėse Valstijose garsią dainininkę G. Kaukaitę irgi charakterizavo kaip "velnio nuotaką".

Tuo pasipiktino net liberalų mėraštis "Akiračiai". Sarkastiškame straipsnyje "Matė velnią iš Lietuvos" patarė tokiais atvejais persižegnoti . . .

Solistus V. Noreiką ir E. Kaniavą klerikalai išvadino "Maskvos agentais", ragino JAV gyvenančius lietuvius neiti į jų koncertus, o einančius fotografavo, registravo jų pavardes, šantažavo.

Štai kaip aprašo vieną tokių incidentą prie koncertų salės durų laikraščio "Lietuviai Amerikos vakaruose" leidėjas, aršus kovotojas prieš visokius "agentus", "velnius" ir jų apsėstuosius A. Skirius:

"Man pereinant nuo Wilshire Blvd., penktąja gatve prie savo draugų, buvusių prie miesto "Parking lot", prof. dr. A. Klorė, stovėjęs su draugais prie salės įėjimo, užkalbino mane: Užsirašyk, kas čia stovi!" Pasakiau, kad mes esame už fotografavę visus, ir nėra reikalo užsirašyti. Tada garbingasis daktaras, profesorius pasilenkė, atkišo sėdynę ir sako: "Dabar filmuok ir fotografuok". Į tokį pasielgimą atsakiau, kad "tavo sėdynė nėra nesiskiria nuo veido". . .

Kaip sakoma, komentarami nereikalingi, nes ir šio laikraštपालािकीo ir pačio leidėjo etikos lygis labai aiškus. Tikrai keista, kad tokie šiuolaikiniai inkvizitoriai vis dar laiko save ne tik demokratams, bet ir kultūringais žmonėmis.

Dar daugiau. Jie pretenduoja net į tiesą, nors patys bijo, kad išėivijos lietuvių nesužinotų tiesos apie dabartinę Lietuvą. Todėl jie stengiasi sukliudyti turistams važiuoti į Lietuvą. Jaunimui, norinčiam studijuoti Vilniaus universitete, laikraštis "Dirva" pagrąsino, kad sugrižę į "laisvąjį pasaulį", jie bus Centrinės žvalgybos valdybos sekami ir negaus darbo . . .

Puolami ir tie, kurie bando demonstruoti dokumentinius filmus apie Lietuvos gyvenimą. Net kunigą A. Kežį, kuris leido vienai katalikiškai jaunimo organizacijai demonstruoti kronikinius kino filmus apie Maironį ir apie senelių bei žvejų gyvenimą, reakcinė emigrantų spauda išvadino "fariziejumi", "komunistų talkininku", apkaltino jį "šventvagyste", "siekimu pasipelniti".

Prieš kelerius metus grupė fašistuojančių chuliganų išveržė į lietuvių hažnyčią, Čikagoje ir prirėmė kunigą A. Kazį prie altoriaus, pa-

reikalavo, kad tokie kino filmai daugiau nebūtų rodomi.

Tiesos apie Lietuvą, kaip velnias kryžiaus, bijo ir Čikagoje leidžiamas marijonų laikraštis "Draugas". Jis tvirtina, kad Tarybų valdžios metais Lietuvoje "žemė pelkėmis pavirto", kad "sovietinė santvarka sunaikino bičių ūkį", kad čia žmonės "paversti vergais", kad "komjaunuoliai yra niekšai" ir pan. Šiame laikraštyje klerikalas V. Saurimas, nepaisydamas aštuntojo dievo įsakymo "nemeluok", teigia, kad Lietuvoje tikintieji ne tik atleidžiami iš darbo, bet net "sodinami į kalėjimus".

Pamiršęs krikščioniškąją artimo meilės priesaką, kasdien Lietuvą šmeižia ir Vatikano radijas. Si stotis nerdamasi iš kailio stengiasi įteigti, kad Lietuvoje visai "persekiuojama" ir net "terorizuojama" už tikėjimą.

Įpratę meluoti, juodinti ir keikti, tariamieji "Lietuvos patriotai" šmeižia ne tik savo tėviškę, jos pasiekimus, jos inteligentią, bet puola pažangios orientacijos žmones ir pačiame Vakarų pasaulyje. Štai Kanadoje leidžiami katalikų "Tėviškės žiburiai" straipsnyje "Plaukai ilgiausi, ūsai mirko sriboje" užsipuolė Harvardo universiteto studentus, kurie protestavo prieš JAV karą Vietname, pavaizduodami juos nešvariais, susivėlusiais, apsileidusiais maištininkais, išvadindami net "pienburniais su šlapiais paausiais", "dvokiančiais barzdotaus valkatomis", "padaužomis" ir pan.

Riedamasi už dolerius, itakos sferas, postus, klerikalai meistriškai vienas kitą burnoja, vadindami "karjeristais", "baidyklėmis", "deglisomis".

Leidžiami pranciškonų "Aidai" dėl to apgailėstauja: "Kai panaši polemika išviešpatavusi mūsų spaudoje, sunku, vieną momentą išsivadinus deglosiomis, kitą momentą pasijusti broliais lietuviams". Vienuoliai atvirai pripažįsta, kad "šiandien šitai kovoja skautas prieš skautą, katalikas prieš kataliką, lietuvis prieš lietuvi, ir visi jie pretenduoja į padoraus lietuvių ir inteligento vardą".

"Visokio melo ir šmeižto rašliava, — ta proga pastebi "Akiračiai", — darosi kai kurių laikraščių mada, nauju džiungliškos spaudos etikos ir dėsnių išpildinimu".

Mūsų skaitytojus šitokia, mandagiai tariant, argumentų kalba gali šokiruoti. Bet kur dėtis, jei šie šventeiški ponai kitokios kalbos ir nemoka, ir nesupranta. Vienintelė kalba, kuri dar pasiektų jų ausis, turi skambėti doleriais. Todėl katalikiškieji "Aidai" ramina savo skaitytojus: Visi drauge koliojamės, ir todėl niekas neturime teisės dėl to specialiai išsižeisti". . .

Įdomiai charakterizavo šio nepraustaburniško perspektyvas jėzuitas A. Tamošaitis straipsnyje "Kiauliškas elgesys". Jis rašo, kad ir Amerikos krautuose kartais pristygsta kiaulienos. "Bet dėl kiauliškai besielgiančių žmonių nesibaiminkime: Jų mums nepristigs niekada. Dievas vis iš naujo pripildys mūsų gyvenimo gardą naujais bekonais".

Šis, gana vaizdingai rašantis autorius nurodo, kad iš "smirdančio paršo išsina kvapnus patiekalas". O iš katalikiškųjų bekonų — atvirksčiai: "Iš kvėpijančio pono telieka vien istorinė smarvė".

Portugalijos socialistai dirba reakcijai

Po Portugalijos revoliucijos, nuvertusios 1974 metų balandžio 25 dieną fašizmą šalyje, praėjo daugiau kaip šešeri metai. Per tą laiką pasikeitė 8 vyriausybės, 3 prezidentai, rinkimai įvyko 7 kartus.

Kas darosi šioje gražioje šalyje, esančioje Europos užkampyje, ir kur ji slenka?

Po balandžio revoliucijos gilūs socialiniai pertvarkymai nebuvo nuosekliai įgyvendinami, demokratinė valdžia neįėjo stabilumo ir dėl to nesugebėjo tvirtai užimti pažangių pozicijų. Ji rėmėsi ir susiskaldžiusias, tarpusavyje kovojančias partijas. Didžiausias šioje kovoje konfliktas tarp komunistų partijos ir socialistų, kurie iš esmės yra socialdemokratai. Paėmę valdžią į savo rankas, socialistai bloko daugumą pažangių įstatymų pasiūlymų iš vienos pusės, ir nepasiekė ekonomikos pagerėjimo bent jau buržuazinės sistemos rėmuose — iš kitos. Būdami prie valstybės vairo, socialistai nepadarė nieko kito, kaip atliko užduotį, kurią jiems gudriai iš užkulius buvo davusi Portugalijos buržuazija ir pasaulio imperializmas: kol reakcija atsikvošės ir persigrupuos, kad nuramintų revoliuciškai nusiteikusias mases, be atvangos mosikavo raudona vėliava lyg sava, nuolat skandavo žodį "socializmas", giedojo "Internacionalą". Labiausia stengėsi neprileisti prie valdžios komunistų, netgi sąjungoje su socialistais. Tuo pat metu smuko pramonė ir žemės ūkis. Bedarbių procentas tapo rekordiniu Europoje, nacionalinė valiuta visiškai nupigo, skola užsieniui išaugo tokia, kurios niekada nebus galima išmokėti. Viskas pabrango 5-6 kartus, o algos liko išaldytos. Ir viskas daroma "socializmo" vardu. Judošiaus rolė, kitaip nepasakysi.

Per rinkimus praėjusių metų gruodį laimėjo dešiniųjų blokas, pasivadinęs "Demokratinis aljansas". Ministrų pirmininku tapo Fransiskas Sa Karneiru, buvęs fašistinio parlamento deputatas. Jo pasirinkta linija gudri ir aiški. Jis žada Portugalijai aukso kalnus, visuotinę gerovę ir darbą, kai tik šalis bus priimta į Europos Bendrąją rinką. Bet per pirmuosius revoliucijos pakilimo mėnesius, kol ministrais buvo pažangūs kariškiai, o socialistai tik artėjo prie valdžios, Portugalijos liaudis buvo pasiekusi šokių tokių politinių ir socialinių laimėjimų: nacionalizuota bankai ir finansinės kompanijos, dalis pramonės, dalis dvarponių žemės Alentežu ir Ribatežu provincijose, kur stichiškai susikūrė gamybiniai žemės ūkio kooperatyvai, konstitucijoje įrašyta, jog šalis "pasirinko kelią į socializmą", iš karinių pajėgų atstovų sudaryta revoliucijos taryba, ir prezidentas turėjo veto teisę, jei įstatymas prieštaravo tam

Nepasakysi, kad ši savipliėka mandagi. Bet labai taikli. Ji taip ir sako, taip ir teigia, kad krikščioniškoji moralė neikados negalėjo ir ateityje negalės išmokyti šių nepraustaburnių ne tik padorumo, bet ir elementaraus mandagumo.

Vladas Balkevičius,
Vilniaus Valstybinio
pedagoginio instituto
vyrėnysis dėstytojas

dėsniui. Sa Karneru ir susispietusi apie jį reakcija stengiasi likviduoti tuos nepalankius buržuazijai laimėjimus — girdi, su tokia "bagažu" nepriims į Bendrąją rinką. (Pastebėsime, kad įtakingoji Prancūzija ir kelios bendrijos šalys iš viso nenori isileisti Portugalijos į šią rinką — su socialistiniu "bagažu" ar be jo.) Buržuazija, vadovaudamasi šiuo demagogišku šūkiu, Portugalijoje plačiu mastu "demonatuoja" revoliucijos laimėjimus, taikliai pavadinusi — "balandžio gvazdikų rašymas". Žemė gražinama dvarininkams, prievarta išformuojami kooperatyvai. Apeinant konstituciją, denacionalizuojama pramonė, bandoma įsteigti privačius bankus, plačiai atidaromi vartai užsienio kapitalui, kuriam jau dabar priklauso 50 proc. kalnakasybos įmonių, 48 proc. mašinų pramonės, 20 proc. drabužių gamybos. Dešiniojos jėgos užvaldė televiziją, radiją, daugumą spaudos. Tų organų pagalba varoma nežabota reakcinė propaganda, siekiama įamžinti šalies poslinkį į dešinę. Mat, spalio mėnesį Portugalijoje įvyks parlamento rinkimai, o gruodį bus renkamas prezidentas.

Net ir tokio reakcijos spaudimo akivaizdoje socialistų partija tebsilaiko liaudies jėgas skaldančios pozicijos — vis dar atsisako sudaryti bendrą bloką su komunistais parlamento rinkimuose, pasiūlyti bendrą kandidatą į prezidentus. Visa tai didina Sa Karneiru ir jo šalininkų šansus. A. Čekuolis

Kunigo portretas

Juokiasi klausydamas V. Railos pasakojimo.

— Negi? — vis dar netikėjau, tačiau svečias buvo rimtas ir sakė, kad Joną Rimšą asmeniškai pažįsta. Beje, prieš metus kitus ir aš mačiau kai kuriuos jo meno kūrinius, eksponuojamus Vilniaus Dailės parodų rūmuose. Tačiau ir iki to garsas apie talentingą lietuvių dailininką buvo pasiekęs Vilnių. Mažoji lietuviškoji enciklopedija (3 t. Vilnius, 1971 m.) glaustai pasakoja apie jo gyvenimą ir kūrybą. Tačiau man dabar ypač norėtųsi žvilgtelėti į jo nupiešto kunigo portretą.

Tada dar J. Rimša savo daile nebuvo garsus, taip plačiai žinomas, kaip dabar. O gyvenimas buvo alkanas. Matyt, apsidžiaugė, kai kartą jam kunigas užsakė nupiešti savo portretą. Prieš klebonijoje ir laukė, kad galbūt bent viena kartą pasiūlys prisėsti prie stalo pavalgyti pietų. O ne! Šito dailininkas nesulaukė. Už kunigo nupieštą portretą jo šeimininkas sumokėjo 16 pesų.

Praėjo kiek metų ir J. Rimša išgarsėjo. Tuomet jį sutikęs anas kunigas paklausė, ar prisimena, kad piešė jo portretą.

— Taip, prisimenu, — atsakė dailininkas.

— Ar jūs galite ant jo pasirašyti? — vėl klausė kunigas.

— Žinoma, — pasakė dailininkas, bet dabar už mano parašą jums tektų sumokėti 400 pesų.

Sandėris neįvyko. Tačiau ši istorija, atrodo, verta, kad apie ją būtų žinoma plačiau. Pranas Karlonas

Vilnius, 1980 rugpjūtio 21 d.

KAI UŽSIENIO POLITIKĄ DIKTUOJA KAIMYNAI

Galima sakyti, kad Vašingtonui pavyko be ypatingos kovos prispauti Kanadą, nes iš kaimynų sulaukta pakankamai paramos antiiraniškai ir antiolimpietiškai Jungtinių Amerikos Valstijų politikai. Kanados užsienio reikalų ministro pranešimu, Kanada nutraukia eksportą į Iraną, sumažina šios šalies diplomatų skaičių Otavoje, Irano studentams nebeduodama Kanados vizų, imtasi kitų sankcijų prieš Iraną. Šitoks Kanados vyriausybės užsienio politikos kursas šiek tiek skiriasi nuo Vakarų Europos šalių politikos ryšium su Vašingtono spaudimu dėl Irano. Kanada pasidavė kur kas lengviau, negu Vakarų Europa. Čia, suprantama, veikia per artima kaimynystė ir Kanados bandymas paklusnumu išsikvototi sau Amerikos paramos ir pritarimo dėl visos eilės svarbių vidaus reikalų. Tuo buvo norima susitarti dėl bendrų pastangų, pirmiausia didesnės Amerikos dalies, ryšium su kova prieš gamtos teršimą, dėl naftotiekio iš Aliaskos tiesimo per Kanadą, dėl eilės kitų šaliai gyvybiškai svarbių reikalų. Tačiau, kaip pažymima Kanados spaudoje, Vašingtonas nieko nepadarė ir nieko nepažadėjo sprendžiamas šias Kanadai rūpimas problemas.

Kanada atvirai išsakė savo susirūpinimą dėl Amerikos elgesio prieš Iraną agresyvum "Vašington post" korespondento iš Otavos pra-

nešimu, Triudo pareiškė prieštaraujančioms galimoms karinėms Amerikos akcijoms prieš Iraną. Savaiame suprantama, kad toks Kanados premjero ministro pareiškimas Vašingtono nebaugina. Jam pilnai pakanka principinės Kanados vyriausybės pritarimo uzurpatoriškiems darbams prieš Iraną, pakanka to, kad Kanada, vykdydama Amerikos padiktuotą politiką, pati ėmėsi diskriminacijos Irano atžvilgiu. Amerikos spaudos bandymas parodyti tam tikrą Kanados vyriausybės priešingumą Jungtinių Valstijų politikai Irano atžvilgiu tėra tik paprasčiausias Vakarų propagandos triukas demonstruoti Vakarų valstybių užsienio politikos tariamą savarankiškumą.

Iš tiesų Kanados ir Jungtinių Amerikos Valstijų derybos dar kartą parodė, kad Vašingtonas kol kas suranda galimybes diktuoti užsienio politikos kursą kitoms šalims. Tai rodo, kad Amerikos sąjungininkai kartais yra priverčiami pamiršti savo reikalus, kai Vašingtonas reikalauja remti savo užsienio politikos veiksmus. Tenka pabrėžti ir tai, kad Vašingtonas nesiskubina būti duosnus už suteikiamą paramą. Tai dar kartą irodė Amerikos elgesys su Kanada. Kitą vertus, Kanados atvejis parodo, kaip pavojinga yra kapitalistinė ekonominė priklausomybė nuo Amerikos monopolijų, kurios niekada neatsisakys diktato politikos.

Apolinaras Sinkevičius

KAMPUČIJA GYDO ŽAIZDAS

Dažnai televizijos ekranuose matome pabėgusių iš Kampučijos (Kambodžios) į Tailandą stovyklose gyvenimą. Baisūs vaizdai, žmogui keliantys šurpą. Tačiau dar baisesni pergyvenimai Kampučijos žmonėms teko pergyventi, kai Kampučijoje siautėjo Kinijos maoistų globotinis Pol Potas su savo "raudonaisiais kchmerais", kurie kaip laukiniai žmonės žudė tūkstančiais, ypač išnaikinant inteligentiją ir kiek nors mokslo ragavusius.

Čia spausdiname APN spaudos agentūros truputį sutrumpintą Italijos laikraščio "Repubblica" straipsnį apie padėtį Kampučijoje dabar.

Red.
Padėtis Kampučijoje normalėja. Pradeda dirbti krautuvės, mažieji turgūs, gatvėse žaidžia vaikai. Kur anksčiau buvo šventyklos, kurias Pol Potas įsakė nušluoti nuo žemės veido, drobinių užuolaidų šešelyje vėl stato išniekintus Budas. Šalis lėtai grįžta į gyvenimą. Bet negreitai užmirš patirtą siaubingą tragediją.

Kampučijos sostinė Pnompenis tapo atgimimo simboliu. Dabar čia gyvena 120 tūkstančių žmonių, priemiesčiuose — dar apie 130 tūkstančių. Įvažiuojant į sostinę, jau nebėra kontrolinių punktų, kelias atviras visiems norintiems.

Miestas gydo žaizdas, bet praėjus ir čia taria savo žodį. Tarp siaubingųjų griuvėsių žydi mimoza. O juk čia kažkada buvo vienas gražiausių Azijos miestų.

— Matai, kokius palmės gatvės ir aikštės kur kas aukštesnes, negu būna tokiu metu, — sako mane lydintis Rimas Romas. — Šie kokosai išaugo ant žmonių kūnų... Pol Potas negailestingai žudė žmones, sakydavo, kad "šios

būtybės, netinkančios gyvenimui," turi padaryti gerą darbą po mirties ir patarinėjo jų kūnus naudoti trašoms.

Ligi šiol girdžiu "raudonųjų kchmerų" riksmus: Užmušiu tave, ir ant tavęs išaugs puiki kokosų palmė! — pasakoja Rimas Romas, buvęs studentas, per stebuklą likęs gyvas po ketverių katorgos darbų metų džiunglėse.

— Nuo 1975-ųjų aš neparašiau ir neperskaičiau nė vieno žodžio... Nežinau, kas tokia esu, — pasakoja man moteris, iki 1975-ųjų buvusi fleitistė Pnompenio simfoniniame orkestre. Ji neteko vyro ir dviejų sūnų. Jie palaidoti vienoje duobėje.

Kartą Pursato miestelyje dviejų tuščių gatvių kampe išvydau moterį. Ją krėtė karštligė. Ji buvo atsitūpusi, o prieš ją gulėjo keturiuos ryžių bandedėles. Būtų buvę geriau, jeigu jas būtų suvalgiusi pati, o nesistengusi parduoti. Kai pasveikinau, ji išsigandusi žvilgtelėjo į mane, tarsi būtų išvydusi šmėklą. Buvusi mokytoja, ji viena liko gyva iš 16 žmonių šeimos. Moteris tik 28-uonerių metų, o ji kartoją ir kartoją: "Nežinau, kaip toliau gyventi!"

Viename kaimeliu palei pirmąją autostradą pamačiau 30-metį vyrį. Iš baimės, kad "raudonieji kchmerai" suuos, kad jis buvo studentas, šis žmogus, kol valdžioje buvo Pol Potas, visus metus apsimitinėjo esąs kurčėnyblys. Nemažai laiko prabėgo nuo tų laikų, kai išnyko "raudonieji kchmerai", o jis niekaip negali išmokyti kalbėti.

Žmonių atmintyje gyvi prabėgusių metų baisumai.

— Mano ausyse ligi šiol skamba "raudonojo kchmero" žodžiai: "Palikti tave gyvą — kokia iš to nauda? Jei nušausiu, niekas nieko nepraras, — pasakoja viena mote-

Kodėl Nikaragvos patriotai vadinasi sandinistais

Kai Augustas Sandinas 1926 metais Nikaragvoje pradėjo organizuoti kovą prieš JAV interventus ir jų talkininkus, pastarųjų diriguojama spauda pavadino jį "lider forajide"—plėšikų gaujos vadu. Dabar, po pusės amžiaus, Vakarų masinės informacijos priemonės, minėdamos A. Sandiną, su veidmainiška pagarba jį jau vadina "generolu, o kartais jam net suteikia mokslų daktaro laipsnį.

Tačiau A. Sandinas niekad nėra mokėjęs karo mokykloje ar studijavęs. Jis gimė 1895 metais valstiečių šeimoje. Dar būdamas paaugliu Augustas Sandinas suvokė, kad kaime, kuriame tad vyravo kėnė feodaliniai santykiai, jis nieko gero nesulauks ir išvyko į miestą. Na, ginas vaikas pradėjo dirbti aukso ir sidabro kasyklose. Jose, viduramžiškais metodais buvo gaunamas nedidelis, šių taurųjų metalų kiekis. Jaunuolis tikėjo, kad, padėdamas atrasti naujus žiū vertybių telkinius, jis prisidės prie krašto gerovės kėlimo. Tačiau netrukus suprato, jog užsienio monopolijos visiškai nesuinteresuotos brangiųjų metalų kasyklų įrengimu. Joms pirmiausia rūpėjo pasiglemžti iškasenų turtingas žemes, o jau po to žiūrėti, kada naudingiausia jas eksploatuoti. Norėdamas geriau pramokti pamėgto darbo, A. Sandinas išvyko į Hondurą, po to į Gvatemalą ir galiausiai į Meksiką, kur jo profesijos žmonės buvo labai reikalingi, nes čia po Pirmojo pasaulinio karo pradėta steigti naftos verslo. Tačiau ir čia A. Sandinas greitai įsitikino: žemės turtai neduoda jokios naudos Meksikos liaudžiai, bet yra vien užsienio, visų pirma JAV, monopolijų milžiniško pelno šaltinis. Kad monopolijos labai brutaliai, Nikaragvos liaudis įsitikino dar 1912 metais, amerikiečiai kariaunai užpuolus šalį. "Dėl

ris. O kita sako: "Aš nuolat sapnuoju vieną ir tą patį sapną: kad Pol Potas grįžtų į valdžią, kad jie sužinotų, kas aš tokia, kad aš pavogiau vieną bulvę"... Šios nelaimingosios moters vyras buvo nužudytas už tai, jog negalėjo įlipti į palmę. Tai buvo laikoma buržuazinės kilmės pažymiu.

Ir vis dėlto Kampučijos gyventojai, iškentę ketverius kruvinojo Pol Poto režimo metus, patyrę baisumus, ligas, skurdą, su viltimi žvelgia į ateitį. Užsienio stebėtojai Pnompenyje pažymi, kad Heng Samrino vyriausybė daro stabilaus ir efektyvaus valstybinio aparato išpūdį. Jau veikia įvairios organizacijos, sėkmingai atkuriančios liaudies ūkį.

Vėl atidaryta nacionalinė biblioteka.

— Su dideliu vargu pavyko surinkti knygas, kurios buvo išmėtos iš saugyklos, taip pat vertingiausius Budos manuskriptų rinkinius. Juos "raudonieji kchmeros" išmetė Mekongo pakrantėje, — pasakoja Juk Kunas, buvęs Pnompenio universiteto profesorius. Dabar jis sudarinėja naują katalogą. Pol Potui valdant Kunas buvo apsimegęs paprastu kroviku ir to dėka liko gyvas. Žmona, šeši vaikai ir penki broliai nužudyti.

Atvėrė duris ir garsusis Kampučijos senovės kultūros muziejus. Tiesa, jo vertingiausioje kolekcijoje nėra eksponatų iš medžio: jais "raudonieji kchmerai" kūrė naujus.

Ticiano Teruano

kiekvieno tūkstančio dolerių,—yra pasakęs A. Sandinas,—kuriuos jankių bankininkai investavo mano tėvynėje, mirė vienas mano tautietis, o mūsų motinos ir sesės, mūsų žmonos ir vaikai praliejo daug skausmo ašarų".

1925 metais atrodė, kad Nikaragvos padėtis pagaliau pagerės. JAV vyriausybė, nutarusi, kad ji pasiekė savo tikslus vienašališkais, tik Nikaragvą ipareigojančiais susitarimais, atšaukė savo karinius dalinius, trylika metų okupavusius kraštą. Pradėjo grįžti gimtąją šalį plikę patriotai, 1926 metų pradžioje parvyko į Nikaragvą ir A. Sandinas, pasiryžęs svetur išgytas žinias paskirti tėvynėi.

Deja, dar tais pačiais metais teko palaidoti visas viltis. Savo žiaurumu garsėję JAV jūrų pėstininkai vėl įsiveržė į Nikaragvą. Pasipiktinę krašto gyventojai ėmė burzdėti, todėl vyriausybė dėsle pradėti derybas su interventais. Tačiau, bijodami augančių revoliucinių nuotaukų, krašto vadovai gal gale pasirašė kapituliantišką sutartį su JAV. Atsakydami į tai, darbininkai ir valstiečiai, kurie buvo tvirtai pasiryžę ginkluotam pasipriešimui, sukūrė "laisvų vyrų" kovinį dalinį. Jų vadu tapo Sandinas.

Septynerius metus mažos partizanų pajėgos (joms įvairiu metu priklausė nuo 1,000 iki 2,000 žmonių) kovojo prieš JAV jūrų pėstininkus. Pastariesiems, išsekusiems daugiau kaip tūkstantyje mūšių, taip ir nepavyko išgalėti Segovijos kalnuose. Tada, sutinkamai su kapituliantiška sutartimi, amerikiečiai pareikalavo vietinių reakingųjų sluoksnių paramos. Buvo sukurta liūdna pagarsėjusi nacionalinė gvardija.

1933 metais, kai JAV prezidentu buvo Franklinas D. Ruzveltas, kuriam visų pirma rūpėjo įveikti didžiosios ekonominės krizės padarinius, jūrų pėstininkams buvo įsakyta palikti Nikaragvą. Tačiau išsinešdami amerikiečiai ikėlė į krašto prezidento sostą liberalu besidėjusį Chuana Batistą Sakasą, kuris netrukus pakvietė A. Sandiną taikos deryboms. Pasiūlymas buvo priimtas. Juk partizanai paskutiniaus kovų metais ne kartą svarstė, kokia turėtų būti Nikaragvos ateitis, pergalingai užbaigus pilietinį karą. Buvo prieita vieningos nuomonės, kad tuomet reikės sutelkus visas pažangiasias šalies jėgas, siekti politiniais bei ekonominiais laimėjimais papildyti karinę pergalę.

Šiuos revoliucionierių tikslus nujaudė ir priešai. Jie suprato, kad gerai organizuotos pažangios jėgos būtų labai pavojingos. Tad, kai A. Sandinas 1934 metų vasario 21 dieną su savo palyda ėjo iš prezidento rūmų po eilinių derybų su vadovaujančiais politiniais veikėjais, revoliucionierius iš pasalų užpuolė ir nužudė JAV ambasadoriaus Bliso Leino inspiruoti nacionalinės gvardijos kariai, kuriems vadovavo Anastasijas Somosa. Žuvusiųjų lavonai buvo paskubomis užkasti Managvos aerodrome. Žudikai tikėjosi, kad jie galutinai sunaikino Nikaragvos liaudies revoliucinį judėjimą. Tačiau smarkiai apsiriko. Nepaisant patirtų sunkių smūgių ir revoliucinio judėjimo tam tikros stagnacijos metų, A. Sandino skelbtos idėjos liko gyvos. Jo vardu pasivadino nacionalinio išsivadavimo frontas. X.

VAKARŲ VOKIETIJOJE RUDMARŠKINIAI KELIA GALVAS

[SUTRUMPINTAS]

Vakarų Vokietijoje užregistruota daug neofašistinių organizacijų. Įtakingas buržuazinis Hamburgo žurnalas "Stern" pasidomėjo tik viena jų—"Hofmano gynybinio sporto grupe". Šios sukarintos formuotės štabas įsikūręs Ermito pilyje netoli Niurnbergo, jos gretose—daugiau kaip 400 oficialių narių. "Gynybinio sporto grupe" vadovauja buvęs grafikas Karlas Hofmanas. Susipažinus su Hofmano organizacijos veikla, galima aptikti daug analogijų: grupės štabas įsikūrė Niurnbergo priemiestyje, kur vykdavo hitlerininkų nacių suvažiavimai, smogikų grupei vadovauja nevykėlis dailininkas (tereikia prisiminti rudojo fiurerio profesiją).

Hitleris rinko bendraminčius Miuncheno aludėse, Hofmanas taip pat neieško jų universitetų auditorijose—į "gynybinio sporto grupe" patenka pirmiausia deklasuoti elementai, pasiturinčių tėvų sūneliai, kuriuos revanšistinė Vakarų Vokietijos mokyklų programa pribrandino Hofmano grupei.

"Hofmano gynybinio sporto grupė"; kaip ir kitos ultradešinėsios organizacijos—"Akcijų frontas", "Antikominterno jaunimas", siekia atkurti Vakarų Vokietijoje senąją fašistinę partiją—NSDAP. Naujas dešiniųjų ekstremistinių grupuočių spaudos organas—informacinis biuletis "Das Svarce Korps" (pavadintas pagal Antrojo pasaulinio karo metais ėjusį SS dalinių laikraštį) rašo: "Mūsų tikslas—atkurti "Didžiojo reicho" sienose nacional-socialistų valstybę ir įvesti joje bei visame arių pasaulyje rasiniu kriterijumi pagrįstą tvarką... Tie, kurie buvo minkštakūniai, kurie išdavė nacionalsocializmo idėjas, pajus, ką reiškia mūsų kerštas..."

Jeigu, tai liktų tik žodžiais... Neofašistinės organizacijos aktyviai kišasi į Vakarų Vokietijos politinį gyvenimą. Žinoma, jų "prisas Nr. 1"—tai kairiosios jėgos, pirmiausia—Vokiečių komunistų partija. Neofašistai užsimoja ir prieš tuos, kurie pasisako už taiką ir įtempimo mažinimą. Dabar, kai Vakarų Vokietijoje prasidėjo ruošimas spalio mėnesį įvykstantiems

bundesdago rinkimams, neonacistai išskėlė šūkį: "Kas balsuoja už social-demokratą, tas renka sau budelį".

Vien politinė veikla neapsiribojama. 1978 metais Vakarų Vokietijoje užregistruoti 992 neonacistų teroro aktai, 61 procentu daugiau, negu prieš metus. Naujieji rudmarškiniai įnirtingai ginkluojasi. Vien pastaraisiais mėnesiais paskelbta apie jų užpultus bundesvero kariškius, iš jų atimtus ginklus, apie įsilaužimus į šešis bundesvero amunicijos sandėlius, apie NATO šaudyklos Bergen Honėje, olandų kariuomenės Vakarų Vokietijoje kareivinių užpuolimus.

Panašiai įgyjami ir pinigai. Kai po vienos Hamburgo taupomosios kasos užpuolimo (grobis—66 tūkstančiai markių) policijai pavyko aptikti gangsterių pėdsakus, paaiškėjo, kad užpuolimą įvykdė neonacistų grupė, kuriai vadovavo buvęs bundesvero leitenantas Michaelis Kiunas.

Vakarų Vokietijos policija atkreipė dėmesį, jog užpuolimą metu neonacistai daugiausia grobia ginklus bei pinigus. Spauda ir kitomis propagandos priemonėmis ekstremistų aprūpina bendraminčiai iš anapus Atlanto. Storus fašistinių atsišaukimų, brošiūrų paketus Vakarų Vokietijos rudmarškiniams siunčia "NSDAP užjūrio organizacijos".

Formaliai Vakarų Vokietijoje uždrausta atkurti NSDAP bei kitas nusikalstamas hitlerines organizacijas. Retkarčiais tenykščiai teismai svarsto pernelyg įsisiutėjusių "Trečiojo reicho" pasekėjų bylas. Tačiau baudmės neretai būna simbolinės, apsiribojama švelniais įspėjimais. Tik "Hofmano gynybinio sporto grupė", praradusi saiko jausmą—nusipirkusi kelis šarvuotus, rengusia triukšmingus manevrus ir šiuurpinusią aplinkinių kaimelių gyventojus smogikiška uniforma su kaukolėmis—valdžia neseniai nusprendė uždrausti. Tiesa, pats "fiureris" Karlas Hofmanas nenusimena ir ketina su Vakarų Vokietijos valdžia bylinėtis.

Kas žino—gali ir laimėti...
Vilius Kavaliauskas

Amerika, Izraelis ir Egiptas

Aiški matome, kad Artimuosiuose Rytuose lipdoma trišalė—Jungtinių Amerikos Valstijų, Izraelio ir Egipto—ašis. Naujasis blokas—tai, kaip sakoma, vedybos per prievartą, nes kiekvienos šių trijų valstybių politiniai tikslai visiškai skirtingi.

JAV svarbiausias tikslas—Artimuosiuose Rytuose išlaikyti savo įtaką, pastoviai iš šio turtingo planetos rajono gauti naftą, kitas žaliavas. Izraelis svajoja apie didžiosios Šiono valstybės sukūrimą, kuri tęstųsi nuo Nilo iki Eufrato, o kol tai nepavyksta, bent kuo ilgiau laikyti užgrobtas žemes, kolonizuoti Jordano vakarinę pakrantę, Gazos rajoną, Golano aukštumas.

Egipto prezidentas Sadatas, sekdamas senovės faraonais, norėtų, kad jo valdoma šalis būtų lyderė ne tik tarp arabų valstybių, bet ir visoje Afrikoje.

Višas šias skirtingas ir viena kitai priešingas jėgas jungia tam tikri ryšiai, verčiantys veikti drauge. Egiptas negali išsiversti be Amerikos 4 milijonų dolerių finansų

nės paramos, Izraelis be amerikiečių ginklų ir pinigų, matyt, nepagyventų nė pusmečio. O Amerikai, siekiant įgyvendinti savo planus, būtini atsidavę sąjungininkai, šiame rajone esančios karinės bazės.

Pagal visą trijulę labiausia cementuoja stiprėjančio nacionalinio judėjimo, pažangių permąnų baimė.

Kiekvienas blaiviai mąstantis politinis veikėjas supranta, kad naujasis blokas—tai grėsmė daugelio Artimųjų Rytų ir Afrikos valstybių saugumui. Todėl arabų šalys, Artimųjų Rytų ir Afrikos valstybės vis ryžtingiau pasisako prieš JAV, Egipto ir Izraelio politiką. Ypač aiškios ir nuoseklios politikos laikosi fronto valstybės—Alžyras, Sirija, Libija, Demokratinis Jemenas, taip pat Palestinos išsivadavimo organizacija. Naujųjų blokų lipdoma politiką ryžtingai smerkia Tarybų Sąjunga, kitos socialistinės šalys, pažangioji pasaulio visuomenė.

Pagal straipsnį "Nepatikima ašis"

URUGVAJUJE,— KUR GYVENA LIETUVIŲ

Reakcinė chunta Urugvajuje toliau terorizuoja, išnaudoja darbo liaudį, smukdo šalies ekonomiką ir vis labiau klimpsta į priklausomybės nuo užsienio monopolijų liūną. Sutrypę ir patriotų krauju apšlakstę elementaraus humanizmo bei demokratijos idealus, Urugvajaus kariniai vadovai galvoja smurtu įamžinti savo viešpatavimą.

Kai 1973 metais chunta užgrobė valdžią, kalėjimai, kareivinės, pasenę laivai, vagonai, kitos kankinimams daugmaž tinkamos vietos bemat buvo prikimštos politinių kalinių. Veikia koncentracijos stovyklos "Libertad", "Punta Rieles".

Salyje, kurioje gyventojų skaičius niekad nesiekė trijų milijonų, politinių kalinių vienu metu buvo daugiau kaip 6 tūkstančiai. Šiandien, pasaulio pažangiajai visuomenei protestuojant prieš trypimą žmogaus teises, politikalių Urugvajuje sumažėjo iki 3 tūkstančių. Tačiau gegužės mėnesį vėl buvo suimta 500 žmonių. Tai daugiausia Gegužės 1-osios demonstracijų dalyvių. Tarp suimtų—daug smulkių prekybininkų, pramonininkų, Gegužės pirmąjį uždariusių savo įmonių duris ir tuo solidarizavusių su demonstrantais.

Režimo kalėjimuose kankinami daugybė žymių kariškių, inteligentų, menininkų studentų. Nuo 1976 metų sausio kalinamas Plačiojo fronto prezidentas generolas Liberis Serenjis (nuteistas kalėti 14 metų), pasaulinio garso matematikas, Romos universiteto garbės daktaras Chosė Luisas Masera, komunistų vadovai Chaimė Perras, Ektoras Rodrigesas ir daug kitų.

Valdžią užgrobęs smurtininkams, padidėjo urugvajiečių bėgimas iš gimtinės. Savo tėvynę palieka ne tik opozicinių partijų veikėjai, bet ir paprasti darbininkai, valstiečiai. Nepiritdami chuntai, nujausdami katastrofiška šalies ekonominę, socialinę ir politinę rytdieną, jie bėga į Kolumbiją, Venesuelą, Kubą, Meksiką. Daug urugvajiečių pasiekė Australiją, Naująją Zelandiją, kai kurias Europos šalis. Teigiama, kad iš sios nedidelės Pietų Amerikos respublikos emigravo per 80 tūkstančių žmonių.

Neseniai iš Urugvajaus gavau laišką. Jame mano bičiulis (nenoriu minėti jo vardo) rašo:

"Dukart per savaitę policija sositinėje Montevidėjuje rengia gaudynes. Suimtaisiais, daugiausia jau

nuoliais, perpildo komisrijas (policijos nuovadas). Įtariamus perduoda policijos šefetūrai, kitus įbauginę paleidžia vėlai naktį. Taip siekiama atgrasinti jaunimą nuo kovos, kad jis drebėtų prieš valdančiąją kliką".

Toliau mano bičiulis byloja: "Nyčiai atrodo šlandien Urugvajus. Aštuntą valandą vakaro Montevidėjo gatvėse nepamatysi nė gyvos dvasios. Girdisi tik raitų policijos kanopų kaukšėjimas. Dieną naktį visuose Urugvajaus miestuose patruliuoja ir kareiviai. Montevidėjuje kas 5 ar 10 minučių gatvėmis pravažiuoja karinės mašinos su kulkosvaidžiais—du šonuose, trečias šarvuotuoju gale".

Skandaliai nukentėjo nuo teroro bangos Urugvajaus lietuviai. Keletas žinomų veikėjų buvo suimti, ilgokai kalinami, po to išstremti. Tarp jų—Stanulijų šeima, Jonas Subačius ir kiti. Prieš išgalint fašistinei chuntai gražiai klestėjęs "Urugvajaus lietuvių centras" buvo likviduotas—policija užgrobė dvejus lietuvių centro archyvus, kitą turtą, uždraustas kone 40 metų ejęs pažangus laikraštis "Darbas", nutraukta populiarus lietuviška radijo valandėlė.

Tokio savavaliavimo Urugvajus per visą savo istoriją dar nėra matęs. XIX amžiaus antroje pusėje mėgino šalį diktatoriškai valdyti kažkoks karininkėlis Latorė. Bet greitai jis paliko diktatoriaus sostą, pareiškęs, kad urugvajiečiai "son ingovernables", atseit—nesuvaldomi! Šio amžiaus ketvirtajame dešimtmetyje vėgė toks Gabrielis Tera pamynė konstituciją ir įvedė musulniško sukirpimo diktaturą. Pirmosiomis režimo aukomis tapo Urugvajaus komunistai, darbininkai, pažangioji inteligentija. Teros diktatoriavimo laikotarpiu nukentėjo ir pažangūs lietuviai.

Įdomi detalė: šiuo metu nacionalinis himnas Urugvajuje leidžiamas giedoti, tik aplenkiant a strofą, kur kalbama "Tironos temblad" (Tironai, drebėkit!)...

Suprantama, chuntai bausis pasidarė net XIX amžiuje sukurtas valstybinis himnas. Jai atrodo, kad šie žodžiai adresuojami tiesiog jai. Engėjai bijo darbo liaudies kovos už laisvę ir demokratiją.

Antanas Vaituskas

PAAUKOJO TAIKOS FONDIU

Rokiškietė Adelė Babenskaja Didžiojo Tėvynės karo metais buvo partizanų ryšininkė, draugavo su Tarybų Sąjungos Didvyre Maryte Melnikaite. Išvijus fašistinius grobikus, ji daug metų dirbo Rokiškio centrinėje bibliotekoje.

Sužinojusi, kad eksperimentinės konservų gamyklos saldainių ceche reikia darbininkų, pensininkė Adelė Babenskaja vėl paprašė priimti į darbą.

Buvusi partizanų ryšininkė mėnesio atlyginimą pervedė į taikos fondą.

BUS KUR ILSĖTIS

Derlingos Biržų rajono žemės, gražios apylinkės. Bet, kaip sakoma, gerumui ir gražumui nėra ribų. Prieš pora metų patvenktas Kilučių ežeras plačiai išlėjo savo vandenis

ir tarsi švenčia antrąja jaunystę. K. Poželos kolūkiui ir miesto gyventojams taip reikalingas vandens telkinys išgelbėtas nuo uždumbėjimo ir užžėlimo. Prabėgs dar kiek laiko ir Kilučių ežeras taps labai gražia poilsio vieta.

MUZIEJUS ATVĖRĖ DURIS

Kuršių pamarėje, Smiltynėje po pertraukos vėl atvėrė duris Jūrų muziejus-akvariumas.

Kurį laiką čia darbuositi statybininkai, apdailininkai, montuotojai, hidrotechnikai ir apželdinimo specialistai. Jie atliko daugybę vidaus ir aplinkos darbų. Paskutiniu metu muziejus pasipildė ir naujais eksponatais: Baltijos pilkųjų ir žieduotųjų pingvinų jaunikliais, ruoniais, gausia kriauklių kolekcija nuo tolimosios Jamaikos krantų.

Vilnis, 1980 rugpjūčio 21 d.

KALBANT APIE PREKYBĄ LIETUVOJE

Kam ne kam, vaikams Lietuvoje gera

Netoli Siaulių, gražiame pušyne įsikūrusi Broniaus Grigo pionierių stovykla. Tai viena seniausių pionierių stovyklų, įsteigta dar pokario metais. Tais neramiais laikais tebuvo tik centrinis korpusas ir valgykla. Miškuose naktimis dažnai buvo neramu. Girdėdavosi šūvių aidai, kartais ir viena kita granata drioksteldavo. Toli į mišką

miško radinių, kuriuos vaikiška fantazija ir nagingos rankutės paverčia nuostabiu pasakų herojumi, grakščiu miško žvėreliu, tai gražų piešinėlį, kitą rankų darbėlį.

Mėgstančius muziką visada apie save suburia muzikos vadovė Adelė Markauskienė, norinčius sportuoti—įvairios sekcijos. Jaunieji dailininkai telentą gali pademonstruoti

Kauno priemiestyje Vilijampolėje parduotuvės [shopping center].

Šiandien Tarybų Lietuvos miestuose ir kaimuose dirba bemaž 120 tūkstančių įvairių specialybių prekybos darbuotojų. Šiais metais prekių apyvarta respublikoje viršys keturis bilijonus rublių. Pernai kiekvienas respublikos gyventojas, skaičiuojant vidutiniškai, pirkė prekių už 1,131 rublį. Numatoma, kad šiemet šis skaičius priartės prie tūkstančio dviejų šimtų rublių. Vis daugiau perkama kultūrinės buitinės paskirties ir namų apyvokos reikmenų: televizorių, radijo imtuvų, baldų, indų, skalbimo mašinų, šaldytuvų ir kitų prekių.

Tiek respublikos miestuose, tiek kaimuose sėkmingai vystomas visuomeninis maitinimas. Naujos valgyklos steigiamos pramonės įmonėse, žemdirbių kolektyvuose, statybų aikštelėse, mokyklose, įstaigose.

Aptarnavimui gerinti svarbu ne tik statomi nauji prekybos objektai, bet lygiagrečiai tobulinamas

darbas, gerinamas pirkėjų aptarnavimas jau turimose įmonėse. Naudojami nauji prekybiniai įrenginiai, vis plačiau taikoma mechanizacija, tobulinami prekių pristatymo būdai. Klaipėdos miesto prekybininkai pirmieji pradėjo diegti savitarnos metodą, vėliau—prekių pristatymą į parduotuves konteineriuose.

Prekybos sėkmę lemia materialinė-techninė bazė. Tik per keturis dešimtojo penkmečio metus miestų prekybos įmonių sistemoje pastatyta ir atiduota naudojimui 34 tūkstančiai kvadratinė metrų ploto bendraprekybinių sandėlių, 20 tūkstančių tonų talpos saugyklų.

Prekybos įmonėse dirbantiems keliamas uždavinys pastoviai gerinti tarybinio žmogaus aptarnavimą, kelti darbo kultūrą. Todėl didelis dėmesys skiriamas prekybininkų kvalifikacijai, socialinio lenktyniavimo tobulinimui, globotojų judėjimui.

J. J.

V. PUTNAI PASTATĖ PAMINKLĄ

Tėvynė šventai saugo atminimą savo sūnų, kurie kovojo už jos laisvę ir laimę, už šviesią darbo žmonių ateitį. Vienas iš jų yra Vytautas Putna. Gimęs mažažemių valstiečių šeimoje Mackonių kaime netoli Molėtų, jis praėjo didžiulį revoliucinių kovų kelią—gynė Spalio iškovojimus pilietinio karo frontuose, vadovavo stambioms Raudonosios Armijos padalinims. V. Putna iškilo iki vieno žymiausių tarybinių karvedžių, buvo Raudonosios Armijos karinio parengimo valdybos viršininkas ir komisaras, dirbo TSRS karo atašė Vokietijoje, Japonijoje, Suomijoje, Didžiojoje Britanijoje, parašė daug teorinių veikalų karybos klausimais.

Vytauto Putnos vardu šiaudien pavadintos gatvės, laivai, už teisę vadintis jo vardu kovoja pionierių būriai ir draugovės, apie jo gyvenimą ir veiklą sukurtas dokumentinis kino filmas.

Tarybų valdžios atkūrimo Lietuvoje 40-ųjų metų minėjimo dienomis Molėtuose pastatytas V. Putnos paminklas, kurį sukūrė Lenino premijos laureatai—skulpto-

rius G. Jokūbonis ir architektas V. Cėkanauskas. Liepos 18 dieną įvyko paminklo atidengimo iškilmės.

Pačiame miesto centre, senais topoliais apsuptoje aikštėje, iškeltos raudonos vėliavos. Pučiamųjų orkestras groja kovinius maršus, skamba choro atliekamos dainos. Tautiniais drabužiais pasipuošusios merginos laiko puokštes gėlių, ažuolo lapų giliandas. Garbės sargyboje stovi kariai ir pionieriai.

Į susirinkusius kreipiasi Molėtų rajono komiteto pirmoji sekretorė E. Blaževičiūtė. Ji kalba apie didžiulį Vytauto Putnos talentą, jo atsidavimą revoliucijos idealams, apie jo kovų kelią.

Apie V. Putnos karinius nuopelnus mitinge kalbėjo revoliucinio judėjimo dalyvis, demisijos generolas J. Macijauskas. Apie tai, kaip Tarybų valdžios metais pasikeitė gimtasis V. Putnos kaimas, papasakojo "Taikos" kolūkio pirmininkas A. Bistrickas. Jaunimo vardu žodį tarė Molėtų rajono tarpkolūkinės stovybos organizacijos pagalbinės gamybos meistrė, komjaunimo organizacijos sekretorė M. Žalienenė.

Skambant iškilmingai muzikai, paminklo papėdėje padėtos gėlės,

Stovykloje prieš koncertą.

vaikai neidavo, negrybėdavo. Vakarais laužo prie Geluvos ežero nekurdavo.

Dabar stovykla toli išsiplėtusi į pušyną, daug naujų statinių, ant nuostabaus Geluvos ežero kranto vakarais smagiai spraga pionieriški laužai, linksmai krykštuoja vaikai, vyksta pionierių labai mėgstami naktiniai žaidimai, turistinės išvykos.

Stovykloje stovyklauja pamainomis po tris šimtus moksleivių. Per visą vasarą čia pailsi 1,250 vaikų.

Kiekviena pamaina stovyklai palieka savo prisiminimą—tai įdomių

ant aikštelės asfalto ar puošdami stovyklos aplinką.

—Daugelis mūsų pionierių labai myli gamtą,—sako vyr. pionierių vadovė Janina Tarulytė.—Todėl rengiame išvykas į mišką, keliaujame po apylinkes, aprodome ežerus, supažindiname su "Tarybinis artojo" kolūkiu, kurio teritorijoje gyvename, žemdirbiais.

Tokių stovyklų Lietuvoje yra daug. Per vasarą jose vaikai krykštuoja, klega, žaidžia, iškilauja prižiūrimi specialiečių auklėtojų. Todėl miestuose vasaros metu vaikų nematysi. Tik kur-ne-kur vienas kitas.

PYRAGŲ MUGĖ KAUNE

Kauno restoranų ir kavinių trestas buvo surengęs savotišką pyragų mugę Sporto gatvėje.

Savo gaminius pirkėjams siūlė visos Kauno prekybos organizacijos. Skoningai suręsti paviljonai—kavinė "Olimpija", svirnas, malūnas ir kiti kvietė paragauti riestainių, pyragų, saldainių, nusipirkti molinių puodynių, ašocių, kitų gaminių.

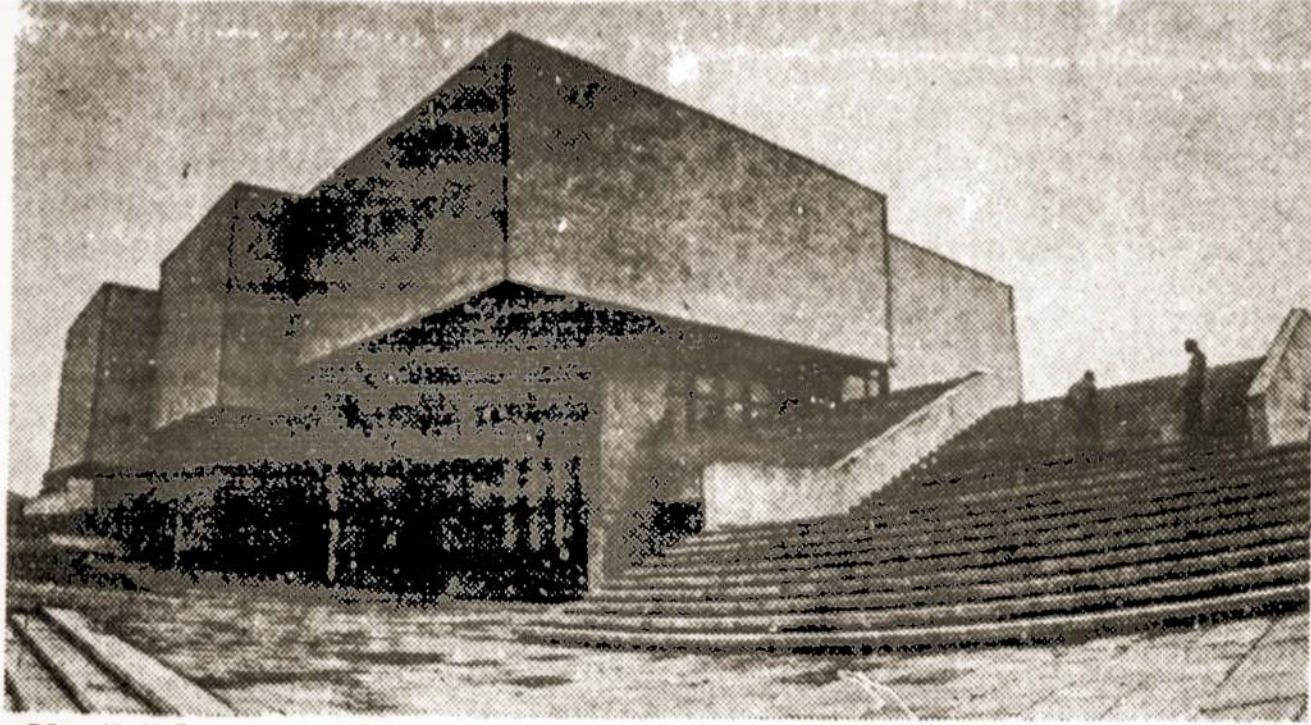
MAŽEIKIŲ BENZINO EŠELONAI

Mažeikių naftos perdirbimo gamykla pirmąjį mazutą išsiuntė "Akmen-cemento" susivienijimui. Mažeikių produkcijos naudotojų ratas plečiasi. Mazutas siunčiamas Lietuvos V. Lenino elektrinei, Mažeikių termofikacinei elektrinei. Gamykla išsiuntė taip pat pirmuosius benzino ešelonus.

Nuotraukoje: paminklas V. Putna

VILNIUJE ATIDARĖ REVOLIUCIJOS MUZIEJAUS NAUJUOSIUS RUMUS

Naujieji Lietuvos TSR Revoliucijos muziejaus rūmai Vilniuje.

V. Gulevičiaus nuotr.

Vilniuje dešiniajame Neries krante, ten, kur formuojamas respublikos sostinės visuomeninis centras, iškilto originalios architektūros statinys—naujieji Lietuvos TSR revoliucijos muziejaus rūmai. Liepos 11 d. įvyko iškilmingas jų atidarymas.

Rūmuose per tris aukštus kaskadomis išsidėsčiusios salės leidžia lankytojus nuosekliai ir išsamiai susipažinti su Lietuvos liaudies kova už savo laimę, šviesų rytojų, milžiniškais laimėjimais, kuriuos, Komunistų partijos vadovaujami, respublikos darbo žmonės pasiekė per 40 Tarybų valdžios metų.

Ekspozicija prasideda 1940-1941 metais. Pirmoji salė supažindina su Tarybų valdžios atkūrimu Lietuvoje ir socializmo statybos pradžia, antroji parodo didvyrišką tarybinių

žmonių kovą Didžiojo Tėvynės karo metais. Apie pasiaukojamą respublikos darbo žmonių darbą atstant sugriautą liaudies ūkį pokario metais ir socializmo sukūrimą Lietuvoje pasakoja trečioji salė. Ketvirtoji plačiai supažindina su Komunistų partijos vaidmens augimu brandaus socializmo laikotarpiu. Viso muziejuje yra dvylika salių. Be to, yra 250 vietų masinių renginių salė. Atvirame sodelyje bus įrengta skulptūrų ekspozicija.

Lietuvos TSR revoliucijos muziejaus rūmų projekto autoriai—architektai G. Baravykas ir V. Vielius, konstruktorius—C. Strimaitis, baldų ir meninio apipavidalinimo autoriai—architektai K. Miežinis ir J. Masalskas.

Kosmonautas šoko lietuvišką polką

Tarybų Sąjungos Didvyris, pulkininkas kosmonautas V. Džanibekovas Kaišiadorių tarybinio ūkio kultūros namuose su Vilniaus pedagoginio instituto studentais.

Kaišiadorių sodininkystės tarybinio ūkio kultūros namuose kas vakarą susirenka nemažas būrys jaunimo. Ypač pamėgo šią salę Vilniaus pedagoginio instituto studentai—studentų statybos būrių "Eureka" ir "Aronija" nariai. Jie čia susitinka su Didžiojo Tėvynės karo ir taikaus darbo veteranais, tarybinio ūkio žmonėmis, repetuoja, ruošia koncertus, diskotekas, skaito paskaitas.

Kultūros namuose buvo suruošta neįprasta vakaronė—susitikimas su garbingu respublikos jubiliejaus iškilmių svečiu, kosminio laivo "Sojuz-27" vadu, Tarybų Sąjungos didvyriu pulkininku Vladimiru Džanibekovu.

Kosmonautas studentų būrių nariams papasakojo apie savo nelengvą kelią į kosmonautiką. Studentai

savo ruožtu kosmonautui papasakojo, kad Vilniaus pedagoginio instituto 625 studentai dirba respublikos ir Volgogrado statybose, žemės ūkio įmonėse, kitų žinybų organizacijose.

Kosmonautui patiko studentų dainuojamos senovinės lietuvių liaudies dainos. Su malonumu šoko studentų ratelyje ir lietuvišką polką.

Vakaronė praėjo linksmoje pakilioje nuotaikoje.

LANKĖSI PAS LATVIUS

Kuršėnų zoninių kultūros namų mišrus choras ir Voveriškių kultūros namų dėdžių ir dėdėnių šokių kolektyvas dalyvavo Latvijos Kuldigos rajono dainų ir šokių šventėje. Ventspilyje lankėsi rajono kultūros namų kaimo kapela ir ginkūniečiai šokėjai.

Kupiškėnai minėjo tarybų valdžios atkūrimą Lietuvoje

LINAS VALBASYS

Kupiškėnai, jau nuo seno žinomi savo revoliucinėmis tradicijomis, šią sukaktį ypač gražiai paminėjo. Lietuvos komunistų partijos Kupiškio rajono komiteto ir rajono Liaudies deputatų Tarybos vykdomojo komiteto iniciatyva birželio 21-22 dienomis buvo suruošta dainų šventė ir visa eilė įvairių priemonių šiai datai paminėti. Būdinga tai, kad į šią šventę Kupiškio rajono vadovybė pakvietė išymesnius kupiškėnus gyvenančius už rajono ribų. O kupiškėnų esama įvairių profesijų ir įvairias vietas užimančių žmonių. Tai ir LTSR Mokslų Akademijos prezidentas Juozas Matulis, Komjaunimo CK pirmasis sekretorius Valerijonas Baltrūnas, Vilniaus universiteto medicinos fakulteto dekanas S. Pavilonis, žemės ūkio mokslų daktaras L. Kadžiulis, biologijos mokslų daktaras A. Merkys, pedagogikos mokslų daktaras J. Laužikas, profesorius istorikas B. Dundulis, Valstybinės premijos laureatas profesorius skulptorius G. Jokūbonis, skulptorius J. Kedainis, dailininkas B. Motuza, B. Jacevičiūtė, V. Palaima ir visa eilė mokslininkų ir dailininkų. Kupiškis turi nemažai ir plunksnos darbuotojų. Tai: Lietuvos liaudies rašytojas J. Baltušis, prozininkas A. Baltrūnas ir universiteto dėstytojas ateistas P. Pečiūra; poetai: J. Graičiūnas ir V. Rudokas... Tai ir visiems JAV lietuviams gerai žinomas "Tėviškės" draugijos pirmininkas generolas majoras Pranas Petronis. Priskaičiuojama, kad labiau pasižymėjusių kupiškėnų yra per du šimtus, iš kurių į šį susitikimą atvyko tik apie pusė.

Šeštadienį (birželio 21 dieną) kupiškėnus-kraštiečius atvykstančius iš Vilniaus ir Kauno Kupiškio rajono vadovai sutiko su duona ir druska ant rajono ribos kelyje Kupiškis-Svedasai. Gražiam Simonių girios prieglobstyje kraštiečiai buvo vaišinami alučiu ir skambiomis dainomis etnografinio moterų ansamblio. Keturioliktą valandą įvyko susitikimas su rajono atsakingais partiniais ir tarybų darbuotojais. Čia, Kupiškio rajono pirmasis sekretorius S. Tamošiūnas papasakojo mums apie rajono darbo žmonių pasiekimus ir bėgamuosius reikalus. Nors Kupiškėje pramonės nedaug, bet miestas stotisi, o kupiškėnai gyvena socialiai ir pasiturinčiai. Rajone gyvena 25 tūkstančiai gyventojų ir turi susitaupę taupomosiose kasose 42 milijonus rublių. Šiuo metu rajone yra 29 bibliotekos, tarp kurių net 27 kaime. Rajone veikia 11 kaimo, 4 zoniniai ir 1 rajoniniai kultūros namai. Tūkstančiai gyventojų tenka 114 saviveiklininkų. Iš viso saviveikloje dalyvauja 1930 žmonių. Į šių metų Respublikinę dainų šventę atrinkta 10 kolektyvų su 325 saviveiklininkais. Ypač Kupiškį išgarsino "Senovinės kupiškėnų vestuvės", apkeliausias visą Lietuvą.

Tą pačią dieną (šeštadienį) buvo išvyka į Antašavos kolūkio visuomeninį muziejų, kurio pradininku ir nuolatinio jo puoselėtoju yra Adomas Petrauskas. Tai žmogus surinkęs įvairių formų ir dydžių akmenis, įvairias medžių šakas ir šaknis pavaizduojančias žvėrių, paukščių ir net žmonių figūras, įvairius senus liaudies buitines padargus ir įrankius.

Jau keliolika metų kai šiam kolūkiui vadovauja prityręs duonos augintojas Vytautas Norkus. Vaziuojant Antašavos kolūkio laukais net džiugu darosi matant "kaip mūras" nusitęsiančius didžiulius rugių plotus, be jokios diršės ir kitokios piktžolės. Net taip visur matomų rugiagėlių nėra: tik rugiai, rugiai aukštesni už žmogų. Kad tik "dievulis" duotų gerą orą rugeliams sudoroti, o duonelės bus iki valiai.

19 valandą įvyko kraštiečių susitikimas su Kupiškio miesto visuomene rajoniniuose kultūros namuose. Svečius pasveikino rajono komiteto sekretorė Valerija Marinskienė ir atidavė mikrofoną Vilniaus televizijos daktoriui kupiškėnui Henrikui Paulauskui. Pasišnekėti su miesto visuomene Paulauskas pakvietė Mokslų Akademijos prezidentą J. Matulį. Po jo, pasikeisdami su scenoje grojančiais ir dainuojančiais saviveiklininkais, pasisakė visa eilė kraštiečių atvykusių iš Vilniaus ir Kauno ir kitų respublikos vietų.

Birželio 22 dieną kupiškėnai-kraštiečiai aplankė savo gimtąsias vietas, apžiūrėjo kupiškėnų dailininkų parodą vietiniame muziejuje: B. Jacevičiūtės didžiulę drobę "Mykolaitis-Putinas su lituanistais" ir "Laukimas"; B. Motuzos drobę "Revoliucionieriaus Stimburio portretas"; V. Palaimos—"Kapitonas Pakalniškis"; Sasnauskaitės-Bazarienės kilimus; V. Šleivyčės—natiurmortus ir J. Kedainio iš vario skardos iškaltas skulptūras.

Šešioliką valandą į Tarybų aikštę susirinko Kupiškio miesto ir rajono saviveiklininkų chorai ir orkestrai, moksleiviai ir pionieriai, ir, visi gretomis patraukė prie Pyragių ežerėlio, kur įvyko didžiulė dainų šventė. O vėliau, jau kitoje Kupiškio miesto pusėje, Kiškio miške, kraštiečių vakaronė. Čia, vėl H. Paulauskui vadovaujant buvo vaišinomi ir pasisakoma Kupiškį ir kupiškėnus liečiamais klausimais.

Susitikimo metu su Kupiškio rajono vadovais kupiškėnai-kraštiečiai buvo apdovanoti atminimo ženklais, medaliais ir H. Paulausko knyga "Kupiškėnų kraštas". Knygos autorius vaizdžiai išnagrinėja istorinius-revoliucinius įvykius susijusius su Kupiškiumi ir jo žmonėmis nuo pat senovės iki šių dienų. Kadangi Kupiškis ir kupiškėnai garsūs revoliucine praeitimi, todėl ir knygos autorius daug vietos paskyrė šiai kovai ir jos dalyviams pavaizduoti. Net JAV gyvenantys kupiškėnai nepamiršti. Autorius rašo, kad: "1930 metais lapkričio 1 d. buvo įsteigtas "Kupiškėnų bendras klubas Amerikoje" (Kupiškėnų Mutual Assistance Club of Amerika)". Autorius mini visą eilę to klubo narių kupiškėnų. Tai: A. Graičiūnas, M. Cjurlys, J. Kulis, J. Juodakis, V. Vilimaitė ir kiti. Nelieta nepamirštas ir dabartinis "Vilnius" atsakingas redaktorius S. J. Jokubka, Vladas Dubendris, Čikagoje miręs 1963 metais poetas Kleopas Jurgelionis ir daugelis kitų kupiškėnų gyvenančių už respublikos ribų.

Susitikimų metu buvo išrinkta komisija su Akademijos prezidentu Juozu Matuliu priešakyje, kad reikalui esant ji aptartų su Kupiškio rajono vadovais rajoną ir miestą liečiančiais klausimais.

Vilniaus, 1980 rugpjūčio 21 d.

TARYBŲ LIETUVOS DEŠIMTMEČIŲ ŽINGSNIAI

1940

1940 metų liepos 16 d. priimto įstatymo pagrindu buvo pradėta nacionalizuoti visos stambesnės pramonės įmonės. Iki 1941 metų vasario mėnesio valstybės žinion perėjo 902 pramonės įmonės, kuriose dirbo daugiau kaip 38 tūkstančiai darbininkų. Per vienerius metus į darbą stojo daugiau kaip 55 tūkstančiai buvusių bedarbių. Per trumpą laiką įsteigta daugiau kaip 250 poliklinikų, ambulatorijų, sveikatos apsaugos punktų. Pradinėse mokyklose buvo papildomai atidaryta 530 klasių, įsteigtos 44 naujos vidurinės mokyklos ir 17 specialiųjų mokyklų. Pirmaisiais tarybinės santvarkos metais aukštosios mokyklos priėmė dvigubai daugiau studentų negu 1939 metais.

1950

Lietuvos TSR Aukščiausioji Taryba 1946 metų rugpjūčio 6 dieną priėmė 1946-1950 m. penkmečio plano Lietuvos liaudies ūkiui atkurti ir išvystyti įstatymą. Buvo keliamas uždavinys ne tik atkurti respublikos liaudies ūkį, bet ir viršyti iškikarinių gamybos lygį. 1950 metais tas lygis buvo jau 1.9 karto viršytas.

Per pirmąjį pokarinį penkmetį respublikoje stojo į rikiuotę "Žalgirio" staklių gamykla (pirmoji Lietuvoje), Šiaulių "Vairo" dviračių, Vilniaus "Elfos" elektrotechnikos—iš viso 20 įmonių. Tuo laikotarpiu buvo sukurta ir žuvies pramonė. Sparčiai plėtėsi kultūros ir švietimo įstaigų tinklas. 1950 metais respublikoje veikė daugiau kaip 3,700 masinių bibliotekų, kurių fonduose buvo apie 2.6 milijono knygų ir žurnalų (1940 metais buvo 200 masinių bibliotekų, turėjusių 585 tūkstančius knygų ir žurnalų).

1960

Lietuvos pramonė tais metais pagamino 18 kartų daugiau produkcijos, negu 1940 metais.

Zemės ūkyje dirbo 30 tūkstančių traktorių. Vien 1957 metais buvo nusausinta ir atiduota naudoti beveik 123 tūkstančiai hektarų šlapių dirvų, iš to skaičiaus 44 tūkstančiai hektarų—uždaru drenažu, tai yra 3.5 karto daugiau, negu per visą buržuazijos valdymo laikotarpį.

Per penkiolika pokario metų elektros energijos gamyba padidėjo

nuo 35 milijonų kilovatvalandžių 1945 metais iki 1,130 milijonų kilovatvalandžių 1960 metais. 1960 metais visu pajėgumu ėmė dirbti Kauno HES, pradėta statyti Lietuvos VRES, kurios pirmasis agregatas gamins, kiek gamina visos stambiosios respublikos miestų elektrinės kartu. Ji beveik 28 kartus galingesnė už visas iškikarines (1940 m.) Lietuvos elektrines.

1970

Tarybų valdžios metais pastatyta ir atiduota naudoti 200 pramonės įmonių ir 90 didelių cechų. Respublikos bendroji pramonės produkcija 31 kartą viršijo 1940 metų lygį. Sparčiau vystėsi lengvoji pramonės produkcija 31 kartą viršijo 1940 metų lygį. Sparčiau vystėsi lengvoji pramonė ir liaudies vartojimo prekių gamyba.

Zemės ūkio darbuotojų darbo našumas keturis kartus viršijo prieškarinį. Nacionalinės pajamos vienam gyventojui 1970 metais buvo 1,336 rubliai. Tik tais metais Lietuvoje buvo išleista 2,100 pavadinimų knygų daugiau kaip 14.6 milijono egzempliorių tiražu. Respublikoje veikia 13 aukštųjų mokyklų ir 32 mokslinio tyrimo institutai, 7 mokslinio tyrimo institutų filialai, 15 probleminių laboratorijų ir 11 bandymo stočių.

1970 metais Lietuvos TSR sostinė Vilnius apdovanotas Lenino ordinu.

1980

Pokario metais Tarybų Lietuvoje pastatytos 222 stambios įmonės. Pramonės bendrosios produkcijos apimtis dabar daugiau kaip 56 kartus viršija 1940 metų lygį. Elektros energijos gamyba per tą laiką padidėjo daugiau kaip 140 kartų. Kolūkiuose ir tarybiniuose ūkiuose dirbo daugiau kaip 50 tūkstančių traktorių. Respublikos pramonės produkcija eksportuojama daugiau kaip į 80 pasaulio šalių. Respublikos žvejybinio ir prekinio laivyno laivai skrodžia Pasaulinio vandenyno bangas. Gydytojų, palyginus su 1940 metais, padaugėjo beveik septynis kartus, o vidurinio medicinos personalo—beveik 18 kartų. Pokario metais pastatyta namų, kurių bendras naudingas plotas daugiau kaip 36 milijonai kvadratinųjų metrų.

Iš Lietuvos spaudos

Kompozitoriui Juozui Karosui sukako 90 metų

Juozas Karosas

Liepos 6 d. Vilniaus muzikinė visuomenė gausiai susirinko į Paveikslų galeriją, kur buvo surengtas Juozo Karoso kūrybos vakaras—koncertas, skirtas kompozitoriaus 90-ties metų jubiliejui.

LTSR liaudies artistas, Respublikinės premijos laureatas, profesorius J. Karosas gimė dainingoje Aukštaitijoje 1890 metų liepos 16 d. Dar prieš Pirmąjį pasaulinį karą jis pradėjo muziko-vargonininko, chorų organizatoriaus ir vadovo, dirigento, kompozitoriaus ir pedagogo—kelia. Šiandien sunku pasakyti, kurioje veiklos srityje J. Karoso pasiekimai bei nuopelnai savosios liaudies muzikinei kultūrai yra didesni.

Kompozitoriaus kūrybos vakaras dar kartą parodė, kad beveik prieš septynis dešimtis metų pasirinktas kelias seniai pasiteisino. Tiesa, šiame koncerte neskambėjo stambiųjų formų simfoninės bei vokalinės muzikos kūriniai. Tačiau ir šia programa buvo parodyta graži platus ir šakoto J. Karoso kūrybinio talento dalis.

Visos koncerte skambėjusios choro dainos—"Ruduo", "Žiema prie Baltijos", "Kur tas šaltinėlis", "Dar nepriminki vardelio", "Mūsų dainos tau, Tėvyne"—parašytos tradiciniame muzikine kalba, skambios, jose jaučiama patyrusio dainos meistro ranka. Atskirai paminėtina koncerto programos puošmena "Obelėlė"—paprastai ir žaviai išplėta liaudies daina, vienas J. Karoso kūrybos "perliukų". Dar 1954 m. šią dainą ypač šiltai priėmė Maskvos muzikinė visuomenė lietuvių literatūros ir meno dekados metu. Šis kūrinys jau daug metų puošia Lietuvos chorų repertuarą. LTSR radijo ir televizijos valstybinis choras, "Obelėlė" atliko itin jautriai, su ypatingu polėkiu.

Nepasiduodamas amžiaus naštai, kompozitorius Juozas Karosas aktyviai dirba. Greta muzikinės kūrybos jis paruošė spaudai savo atsiminimų knygos "Nueitas kelias" antrąją dalį. Tai tikrai reikšmingas, didžiulės vertės darbas, nušviečiantis lietuvių muzikinės kultūros raidą nuo praėjusio šimtmečio pabaigos iki šių dienų.

Iš Lietuvos laikraščių

GERI TALKININKAI

Rokiškio 3-osios vidurinės mokyklos 10 klasės moksleiviai, atvykę į Kazliškio tarybinio ūkio darbo ir poilsio stovyklą, susipažino su žaviomis Nemunėlio apylinkėmis, memorialine lenta, kuri primena apie Rokiškyje 1918-19 metais veikusių revoliucinių komitetų.

Jaunos darbščios rankos nurinko nuo 127 hektarų akmenis, kelmus, tvarkė šieną, ravėjo pašarinius šaknėavaisius, statybininkams Kalpokuose padėjo remontuoti fermą.

Aleksas Jasutis-Julmis

Aleksas Jasutis-Julmis

Rugpjūčio 24-ąją sukanka 70 metų, kai gimė 1910 m. Aleksas Jasutis-Julmis, lietuvių rašytojas, žurnalistas.

Paveldėjęs iš tėvų, neturtingų valstiečių, žinių troškimą, jis atkakliai, nebudamas sunkumų, skynėsi kelią į mokslą. Baigęs Jonišio progimnaziją, įstojo į Šiaulių suaugusiųjų gimnaziją.

Tiek dirbdamas, tiek mokydamasis, jis dalyvavo pagrindiniame revoliuciniame judėjime. Už tai buvo suimtas ir nuteistas 5 metus ir 4 mėnesius kalėti. Išėjęs laisvėn, vėl pasinėrė į antifašistinę kovą, bet buvo suimtas ir ištremtas į Kalvariją.

Po nepavykusio mėginimo emigruoti į užsienį, A. Jasutis gyveno nelegaliai, prisidengęs Juliaus Mišūkevičiaus pavarde. Taip atsirado slapyvardis Julmis, nes savo kūrinius rašytojas pasirašinėjo Jul. Mis.

A. Jasutis aktyviai dalyvavo JAV lietuvių pažangiojoje spaudoje.

Prasidėjus pilietiniam karui Ispanijoje, 1937 m. jis atvyko į tarptautinę brigadų bazę Albasetiją. Iš fronto jis siuntinėjo į lietuvių spaudą straipsnius, reportažus, apsakymus.

A. Jasutis savo apsakymuose atspindėjo Ispanijos liaudies sąmonėjimą, darbo žmonių neapykantą engėjams, kovą su fašizmu, veržimąsi į laisvą gyvenimą. Jis sukūrė vertingų apybraižų apie 1918-1919 metų kovotojus dėl Tarybų Valdžios Lietuvoje. Reikšmingiausias iš jo poezijos kūrinių eilėraštis "Tėviškei, mylimai ir motinai". A. Jasutis poezijai būdingas temų aktualumas, lyrizmas, nuoširdumas. Sunkiomis gyvenimo ir veiklos sąlygomis jo talentas nespėjo visiškai išsivystyti. Tačiau jo kūriniai, pasižymintys giliu idėjiškumu, yra vertingas indėlis į lietuvių revoliucinę literatūrą.

Žuvo Aleksas Jasutis Ispanijoje, Aragono fronte 1938 metais.

GRĮSKABŪDŽIO CHORUI 30 METŲ

Griškabūdžio kultūros namų choras šiemet švenčia gražią sukaktį. Šio choro veteranai prisimena: chorą subūrė mokytojas Jonas Puidokas. Daug metų jam vadovavo saviveiklos entuziastas Juozas Budzinauskas. Jau prieš 30 metų Griškabūdžio choristų balsai skambėjo Respublikinėje dainų šventėje.

Chore dalyvauja visų kartų atstovai. Beveik pusšimčio dainininkų šeimoje—mokytojai, medikai, vairuotojai, žemdirbiai. Apylinkės ambulatorijos vyriausioji gydytoja Raimonda Kudirkienė ne tik aktyvi choristė, ji suorganizavo etnografinį ansamblių ir pati jam vadovauja.

Naujais darbais pažymėjo Tarybų valdžios atkūrimo Lietuvoje 40-ąsias metines respublikos dailininkai. Lietuvos TSR Liaudies dailininkas profesorius N. Petrulis sukūrė revoliucinio judėjimo veikėjo, vieno iš Lietuvos Komunistų partijos organizatorių P. Eidukevičiaus biustą, kuris bus pastatytas naujajame Revoliucijos muziejuje.

Nuotraukoje: prof. N. Petrulis prie P. Eidukevičiaus biusto.
Vilnius, 1980 rugpjūčio 21 d. V. Gulevičiaus nuotrauka

Turės knygą ir angliškai skaitantieji

Jau paruoštas ir šeštasis "Lietuviškos tarybinės enciklopedijos" tomas. Jame didžiąją teksto dalį užims straipsniai, skirti Lietuvai. Tačiau, kol pasirodys naujas enciklopedijos tomas, šie straipsniai, pavirtę enciklopediniu žinynu, išėina atskira knyga: Vyriausioji enciklopedijų redakcija paruošė knygą "Lietuvos TSR". Knyga, kurią sudaro 272 puslapiai teksto ir iliustracijų, skirta Tarybų Lietuvos 40-mečiui. Tai bus iš tikro naudingas ir patogus skaitytojui enciklopedinis žinynas. Jo pagrindiniai skyriai: Gamta ir gyventojai, Liaudies ūkis, Santvarka ir visuomenė, Istorija, Literatūra ir menas. Kaip ir įprasta, enciklopedinį žinyną ruošė išties autorių kolektyvas, kuriam vadovauja vyriausiasis enciklopedijos redaktorius Jonas Zinkus. Daugiau kaip 50 specialistų parašė visapusišką mokslinę Lietuvos apžvalgą, kuri enciklopediškai pateikia svarbiausias žinias apie mūsų krašto praeitį ir dabartį. Pavyzdžiui, skyriuje "Gamta ir gyventojai" pateikiamos bendros žinios apie Lietuvą, rašoma apie reljefą, geolo-

ginę sandarą ir naudingąsias iškasenas, klimatą, vidaus vandenį, dirvožemius, augaliją, gyvūniją, gamtos apsaugą ir gyventojus. Pateikiama daug lentelių, iliustracijų. Išsamūs savo tekstų medžiaga ir kiti skyriai. Antai, skyriuje "Liaudies ūkis" informuojama apie pramonę, žemės ūkį, žuvininkystę ir žvejybą, miškų ūkį, transportą, ryšius, statybą, komunalinį ūkį, prekybą ir visuomeninį maitinimą, buitinį aptarnavimą, socialinį aprūpinimą, finansus, ekonominius ryšius, ekonominius-geografinius rajonus.

Lygiagrečiai knyga "Lietuvos TSR" išeis ir rusų kalba (vertimas). Tai padės pateikti plačią informaciją apie Lietuvą daugeliui skaitytojų TSRS ir užsienio kraštuose.

Šiuo metu enciklopedinio žinyno lietuviškas tekstas yra šiek tiek papildomai redaguojamas, kad galėtų pasiekti dar platesnį skaitytojų—jis bus verčiamas į anglų kalbą ir Vilniuje, jį užsienio skaitytojui išleis "Mokslo" leidykla (jai pavaldi yra Vyriausioji enciklopedijų redakcija). Vladas Viešintas

Mosėdžio gyvenvietė viena gražiausių Lietuvoje

Pavyzdgingiausia Derkinčių sodyba.

Kas nežino gydytojo Vaclovo Into išgarsintos Skuodo rajono Mosėdžio gyvenvietės! Ir praeiviai, ir pravažiujantys, ir turistai žavisi gamtos išdaigomis—įdomiausių formų riedulių kolekcija. Dabar čia įkurtas pirmasis Tarybų Sąjungoje Ąkmenų muziejus. V. Intas užkrėtė šia "liga" visus gyvenvietės žmones. Mosėdžio gyvenvietė pripažinta viena gražiausių respublikoje.

Dažnas sustos ties Dominyko ir Genovaitės Derkinčių sodyba. Net keturi "Pavyzdingos sodybos" medaliai puošia namo sieną.

— Mėgstu gėles, sutvarkytą aplinką,—prisipažįsta namo šeimininkas D. Derkintis.

Eini per liepomis šlamančią Mosėdžio gyvenvietę ir susimąstai. Gražios sodybos, tvarkingi keliai. O jei žmogus namuose geras, kruopštus, stropus jis bus ir kolūkiu laukuose.

Todėl neatsitiktinai Mosėdyje atšvestos vardynos—už didelius laimėjimus, plėtojant žemės ūkio gamybą ir didinant jos efektyvumą, dešimtojo penkmečio ketverių metų planų bei socialistinių išpareigojimų įvykdymą ir pažymint Tarybų Lietuvos 40-ąsias metines, Mosėdžio kolūkiui suteiktas Tarybų Lietuvos 40-mečio vardas.

10

RESTAURUOTAS ARCHITEKTŪROS PAMINKLAS

Užbaigti Pažaislio ansamblio pirmos eilės restauravimo darbai. Paminklų konservavimo instituto, taip pat restauracijos tresto bei kiti specialistai prikėlė naujam gyvenimui nepakartojamo grožio lietuviškos barko architektūros šedevrą, atidengė ir atstatė patalpų interjeruose daug praėjusių šimtmečių meno vertybių—senųjų freskų, lipdinių.

Pažaislio architektūrinis ansamblis perduotas Kauno M. K. Čiurlionio dailės muziejui. Restauruotose patalpose įrengta XVII-XIX amžiaus graviūrų ir taikomosios dailės darbų ekspozicija.

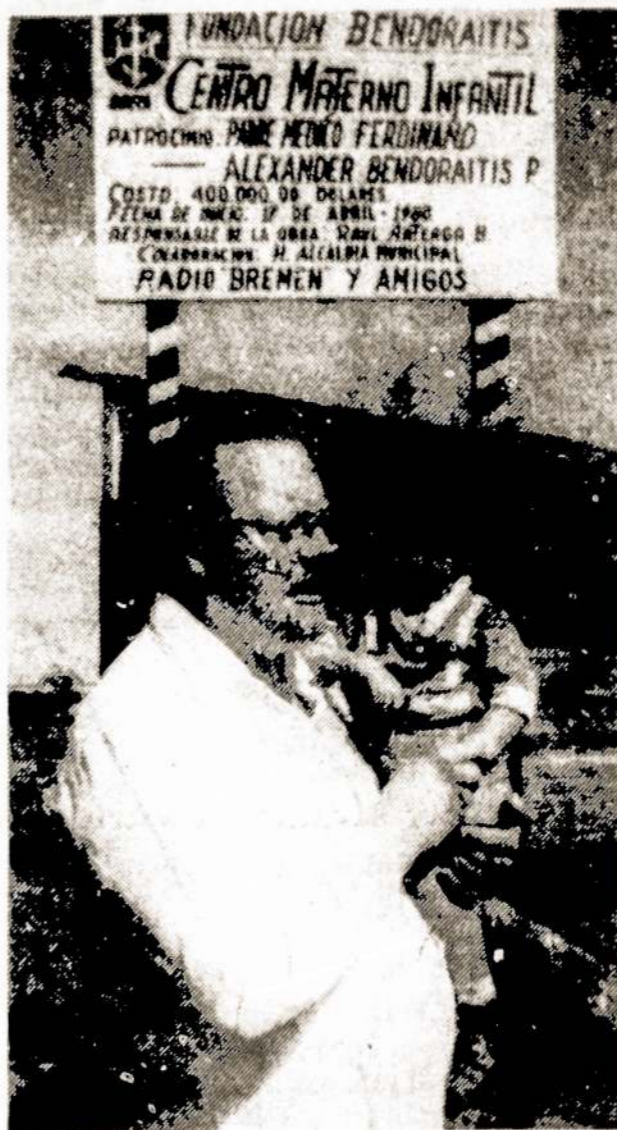
RAŠO IŠ VAKARŲ VOKIETIJOS

Paskutiniu laiku vokiečių laikraščiuose pasirodė straipsniai apie "Pietų Amerikos Albertą Schweitzerį". Tai aprašymai apie Brazilijos džiunglėse prie Mamorė upės dirbantį ir gyvenantį teologą ir gydytoją dr. Aleksandrą Bendoraitį.

Prieš 19 metų dr. Bendoraitis gilinosi Vokietijoje ir Prancūzijoje chirurgijoje ir ypač odos ligose. Jis norėjo vyksti misionierium į Afriką. Prancūzijoje jis sutiko brazilą misio-

nerių, kuris jam įkalbėjo vyksti į Brazilijos džiungles, į Bolivijos pasienį. Šioje srityje, kuri yra pusės Vak. Vokietijos didumo, gyvena 80,000 žmonių, daugiausia indėnų. Kas antras naujagimis miršta nesulaukęs vienu metų. Labai paplitusi lepra, malarija, tuberkuliozė, o higiena yra katastrofinėje padėtyje. Dr. Bendoraitis išmoko indėnų kalbą. Dabar jis turi 100 vietų chirurginę kliniką ir 50 vietų vaikų ligoninę. Ten jam padeda trys brazilai ir 3 bolivai kolegos. Be to prie ligoninės veikia plytinė ir farma, kurie prisideda prie ligoninės išlaikymo. Dr. Bendoraitis turi ir radijo stotį, kuri informuoja klausytojus apie higieną. Ligoninės laivu dr. Bendoraitis vyksta į šiaurę Mamorė upe ir pakeliui aptarnauja 700-900 pacientų.

Dabar planuojama pastatyti 140 vietų gimdymo namus su vaikų ligonine Bolivijoje prie Mamorė upės. Siems planams gauna ir tikisi jis gauti daugiau pagalbos iš Europos. Iš čia jis gauna medikamentus ir medicinos instrumentus.

Dr. Aleksandras Bendoraitis su pacientu

Novosti spaudos agentūros ir Sovietų Sąjungos pasiuntinybės leidžiamas Vak. Vokietijoje žurnalo "Sowjetunion heute" š. m. 7 nr. yra skirtas 40 metų sovietų valdžios atkūrimui Pabaltijy. Žurnale apie Lietuvos partizanus rašo Motiejus Šumauskas, apie Neringą Vytautas Mikuličius, Sv. Rapolo bažnyčios Vilniuje kunigas Kazimieras Vasiliauskas pasakoja apie tikinčiųjų padėtį Lietuvoje. Išėiviai Valdas Adamkus iš USA, Eduardas Cinzas iš Belgijos, Genovaitė Guldupaitė iš Prancūzijos ir kiti pasakoja apie savo išpūdžius tėvų žemėje. Yra aprašymų apie Klaipėdos ir Bremeno uostų bendradarbiavimą ir straipsnis apie Vilniaus universitetą.

Frankfurte esantis dažų fabrikas "Hoechst AG" paskelbė savo salėje "Jahrhunderthalle" sekančio sezono kultūrinę programą. Čia randama ir lietuvių liečiančius parengimus. Pav. rugsėjo 18 d. su Miuncheno Bach Chor'u atvyksta Kanados letuvė, dabar gyvenanti Miunchene ir kartais to miesto operoje dainuojanti sopranas Lilian Sukiš (Sukytė). Bus atliekama Beethoveno "Missa Solemnis".

Kitų metų kovo 9 dieną atvyksa Vilniaus kamerinis orkestras, vadovaujamas Sauliaus Sondeckio.

Solistas Gidon Kremer. Bus grojami Vivaldžio "Metai". Sondeckis su savo orkestru šioje salėje jau yra koncertavęs.

ooo

Kad pas mus žmonės visus savo reikalus pripratę nešti ant gatvės—demonstruoti. Nieko nepadarysi, toki įpročiai. Bet kartais neužtenka tik galvą pakraipyti. Reikia ir užpykti. Maskvos olimpijadose proga užsimanė ir rytų Europos išėiviai pademonstruoti. Ši 200 žmonių saujelė susilaukė didelio spaudos ir televizijos dėmesio. Nepavydžiu. Bet kas mane pykino, tai Dachau prie Miuncheno koncentracijos stovykloje susirinkę popai, antikomunistinio šaltojo karo liekanų stiprintojai taip vadinami disidentai ir tarp kitko buvo matyti lenta su užrašu "Litauen". Prisiminkime: Hitleris koncentracijos stovyklas irėngė savo priešams likviduoti. Pirmieji buvo juk komunistai, kurie nukentėjo ir tose stovyklose mirė. Dabar tokioje vietoje antikomunistai demonstruoja. Tikriausia daugumas norėtų, kad ši stovykla vėl atliktų savo senas pareigas. Romas Šileris

Cicero

ATEMĖ \$300

Du nepažįstami vyrai įėjo į Corner Pub, 1500 So. 49 Ct. užėiga. Apsidairė, kad tik viena moteris dirba prie patarnavimo, pagrasino jai revolveriu ir pareikalavo atiduoti pinigų. Moteris išsigando ir atidavė visus kasoje turėtus \$300.

Policija apklausinėjo patarnautoją ir prašė pasakyti kokius plėšikai drabužius dėvėjo ir kaip atrodė. Patarnautoja atsakė, kad ji taip išsigandusi, kad nieko neprisimena.

Frank Zajauskas skundėsi policijai, kad nežinomi piktadariai išmūšė jo namo 1434 So. 51 Ave. 3 langus. Policija ieško piktadarių.

Jonas Jonaitis, 1514 S. 50 Ct., taipgi skundėsi policijai, kad kažkas išdaužė jo namo langą.

Ciceroje, kaip ir kituose miestuose, netrūksta blogos valios žmonių. John Feiza

NEPAMIRŠO PAREMTI "VILNIES"

Gavome laiškutį nuo Petro Pociaus iš Sunrise, Fla., ir jame čekį sumoje \$15. Jis pasimoka už laikraštį \$10, o likusius \$5 skiria paramai. Dėkui už nepamiršimą laikraščio paremti. V-tė

PALIKO DEŠIMT DOLERIŲ

Neseniai iš Floridos į Čikagą buvo atvykę pavasaroti Alfonsas ir Frances Pateckai. Jie čia pavandravojo ilgiau kaip mėnesį. Pasimatė su savaisiais, bičiuliais, draugais ir pažįstmais, sutvarkė savo asmeninius reikalus.

Prieš grįžtant į Floridą Alfonso brolis Jonas Pateckas svečius buvo atvežęs ir į "Vilnies" įstaigą. Buvo malonu šnektelti kaip su Alfonsu, taip pat su jo drauge Frances. Svečiai papasakojo apie St. Peterburgo "Senior citizens" klubo veiklą, apie persikėlusius ten gyventi čekigiečius "Vilnies" bičiulius, rėmėjus ir skaitytojus, perdavė geriausių linkėjimus.

Atsisveikindami Alfonsas ir Frances laikraščio stiprinimui paliko dešimt dolerių. Didelis jiems aciū. Adm.

Vilnis, 1980 rugpjūčio 21 d.

Kreipimasis į vadininkus ir skaitytojus

Su rugsėjo 1 d. "Vilnius" direkcija skelbia vaju naujų skaitytojų gavimui ir senų panaujinimui. Tam reikalinga visų skaitytojų talka, o ypatingai kreipiamės į vadininkus, kad padirbėtumėte naujų skaitytojų gavimui.

Mes visi žinome, kad šioje šalyje, taipgi ir kituose kraštuose gyvenantiems lietuviams "Vilnis" yra svarbus faktorius. Ji lanko skaitytojus ir teikia svarbias žinias bei kelia politinį bei kultūrinį žinojimą. Laikraštis "Vilnis" yra organizatorius ir ryšys, nežiūrint kur kas begyventume. Be "Vilnius" būtų nyku ir nuobodu, nes būtume atskirti nuo draugų, taipgi nuo tautos kamieno.

Nelengva laikraštį išlaikyti, kuomet darbuotojų ir skaitytojų gretos retėja, o išleidimo sąlygos darosi sunkesnės.

Zinant tai, prašome ir raginame skaitytojus ir vadininkus stoti į vajuos darbą ir stengtis gauti naujų skaitytojų, vietoje iškeliavusių amžinam poilsiui. Nežiūrint, kad laikraštis teiseina kas dvi savaitės, visgi gauname žinias iš pačių darbuotojų gyvenimo, jų veiklos, o ypatingai iš senosios tėvynės T. Lietuvos.

Padirbėkime, kad šis vajuos būtų visapusiškai sėkmingas ir padaugintų skaitytojų bei kovotojų eiles.

DIREKCIJOS TARYBOS VALDYBA:

Estelle Bogden, pirmininkė,
Julija Marazienė, sekretorė,
Millie Kancerienė, išdininkė

"VILNIES" DIREKCIJOS TARIMAI

Rugpjūčio 2 d. buvo "Vilnius" bendrovės direktorių tarybos posėdis. Neatsilankius direktorijos pirmininkui Jonui Copen, posėdį atidarė sekretorė J. Marazienė 1:30 val. po pietų. Tvarkos vedėja išrinkta Millie Kancerienė.

Sekretorė J. Marazienė pranešė, kad liepos 5 d. šaukusi posėdį, bet jis neįvyko.

Perskaitytas ir priimtas pereinamo posėdžio protokolas.

Kadangi šis posėdis buvo pirmas po dalininkų suvažiavimo, tai buvo rankama 1980 m. nauja valdyba. Išrinkta pirm. Estelle Bogden, vicepirm. P. Vaitkus, sekret. J. Marazienė, išdin. Millie Kancerienė.

Biznio komisija pasižadėjo duoti raštišką raportą kitame posėdyje.

Administracijos raportą davė Helen Bordner už du mėnesius. Ji žymėjo, kad viskas tvarkosi sklandžiai, nuoširdžiai talkininkauja Julius Urbikas.

Nutarta ateityje laikyti posėdžius mėnesio pabaigoje. Tad kitas posėdis įvyks rugsėjo 27 d., 1 val. po pietų, "Vilnius" salėje.

Nutarta pradėti vaju naujų skaitytojų gavimui ir senų atnaujinimui pradėdam rugšėjo mėnesiu. Tad, mieli vadininkai, išidėmėkite, jog pradėsime minėtą vaju rugsėjo 1 d.

Redakcijos raporte pažymėta, kad laikraščio išleidimo reikalas eina po senovei, kol kas nėra pakaitų.

Siame posėdyje dalyvavo 8 direktorijos nariai, o penki neatsilankė. Reikia tikėtis, kad į sekančią posėdį atsilankys visi. Sekr. J. M-nė

GRAŽI PARAMA

Gavome drg. Victor Preikšo iš Delavan, Wisc. laiškutį ir jame čekį \$50. Iš jų \$45—mokestis už prenumeratą, o likę \$5—parama laikraščiui. Smagu, kad nepamiršta paramėti laikraščio.

Al. Pateckas, dabar gyvenantis Gulfport, Fla., pasimokėjo už laikraščio prenumeratą ir dar pridėjo \$10 paramos.

Z. Baker prisiuntė \$30. Iš jų užmokėjo už jo motinos M. Zlatkienės prisiminimą, o likusius \$5 skyrė paramai.

Vilnis, 1980 rugpjūčio 21 d.

NUOTAIKINGAI PRALEIDAU ATOSTOGAS SU BORDNER ŠEIMA

Liepos 18 d. palikome puikią H. ir R. Bordner rezidenciją Oak Forest, Ill., ir išvykome į Minneapolis, Minnesota. Helen ten dalyvaavo Skaklee vitaminų žinovų suvažiavime Holiday Inn viešbutyje.

Kol Helen posėdžiavo, mes su Robertu ir Robby turėjome progos panardyti po viešbučio maudynes.

Liepos 20 d. išvykome į Bowstring, Minnesota. Ten buvome iš anksto užsakę kambarius. Pasitaike labai gražus ir saulėtas oras. Per dvi savaites Bowstring ežere bežvejojami pagavome 125 žuvis. Bežvejojami pusėtinai idegėme saule, net oda suplaišiojo. Vakarais atvėsdavo ir buvo galima puikiai pailsėti. Viena dieną žvejonę sutrukdė lietus. Nors buvome 800 mylių nuo namų, bet nejutome nuovargio.

Namo važiudami, sustojome pas Helenos brolių ir jo šeimą Charles Pažarską arti Antigo, Wisc. Čia pasisvečiavome kelias dienas. Bet ir čia neleidome laiko veltui, vėl žvejojame Stella ežere. Aplankėme kitą Helenos giminaitį, Stanley Tomas, kuris gyvena netoli jos brolio.

Daugelis Wisconsin ūkininkų nukentėjo nuo smarkaus su ledais lietaus. Išlaūžė kukurūzus, pupas ir kitokius augalus.

Aplankėme Mrs. Butkis ir jos nesveikuojančią seserėčią, Connie Lake Marie, Ill. Taipgi aplankėme Jake Johnson.

Grįžome liepos 30 d. vakare, radome likusią šeiminkę ir K. Danylą mūs laukiant.

Atostogas praleidome nuotaikingai ir naudingai. Tiesa, visai netikėtai teko susitikti žmones iš Mesa, Arizona, iš ten, kur gyvena Nancy Gordon. Buvo tikra steigmėna.

John Feiza

RŪPESTINGAS DRAUGAS

Gavome drg. Walter Pozer iš Folsom, Pa. laiškutį. Jis rašo, kad pastebėjo, jog jo prenumerata veikia baigiasi. Kad administracijai nereikėtų raginti, prisiuntė mokestį ir dar \$10 paramos. Jei visi taip padarytų, tai sutaupytų adm. laiką ir bereikalingas išlaidas.

Nuoširdus dėkui Walter ir Emily Pozer už paramą ir rūpestingumą.

V-tė

REIKALINGA

LDS ieško pagalbininkės (arba pagalbininko) LDS Centro sekretorei. Šioje pozicijoje reikalinga kiek nors mokėti lietuvių kalbą ir rašybą, turėti supratimą apie knygvedystę. Darbas reikalauja, kad asmuo būtų malonaus būdo ir norintis gerai atlikti paimtą darbą.

Šiuo reikalu kreipkitis į LDS centrą, 104-07 102nd St., Ozone Park, New York 11417. Telefonas: 212-641-6699.

WANTED

An individual with take-charge capability and pleasing personality. The Association of Lithuanian Workers (LDS) needs an assistant to the Executive Secretary. Position requires office experience in bookkeeping, typing and some knowledge of Lithuanian.

Inquire: Association of Lithuanian Workers

104-07—102nd Street

Ozone Park, New York 11417

Phone: 212-641-6699

"VILNIES" KOLEKTYVAS ORGANIZUOJA DAR VIENĄ EKSKURSIJĄ Į LIETUVĄ

Grupė išvyks rugsėjo 20 d. ir grįš spalio 4 d. Lietuvoje bus 10 dienų. Kaina: į abi puses kelionė, viešbučiai, maistas ir išlaidos, susijusios su turu Lietuvoje—\$1,259 iš New Yorko.

Grupė vyks per American Travel Service Bureau, 9727 South Western Ave., Chicago, Ill. 60643.

Visais reikalais kreiptis į:

"VILNIES" ADMINISTRACIJA

3116 S. Halsted St., Chicago, Ill. 60608

Telefonas [312] 842-7325

LINKSMO GIMTADIENIO

K. DANYLAI

Sužinojome, kad K. Danyla šių metų rugpjūčio 18 d. atžymės savo 93-čią gimtadienį. Ta garbinga proga mes linkime jam geros sveikatos, dar daug saulėtų dienų ir džiaugsmo gyvenime.

Malonu pažymėti, kad jis daug prisidėjo prie laikraščio "Vilnis" išlaikymo ir svarbiais raštais, taipgi daug dirbo Roselando Aido chore ir eilėje kitų kultūrinių bei politinių organizacijų.

Norėtume, kad jį lydėtų gera sveikata, puiki nuotaika ir galėtų džiaugtis gyvenimu dar daug metų.

CHARLES ir JOSEFINA SISEVIČIAI

Chicago, Illinois

APLANKĖME BESSIE PAVILIONIENĘ

Liepos 30 d. drg. Sofijos Baublienės dėka turėjau progos aplankyti buvusią roselandienę Bessie Pavilonienę, kuri dabar gyvena pas posūnį Albertą Pavilonį ir jo žmoną Helen. Vykome trijose: aš, Sofija ir jos sesutės dukra Vailet Navickas, kuri atvyko iš Kalifornijos pasisvečiuoti pas tetą ir dėdę S. ir A. Baublius. Kelionė buvo puiki. Bessie radome puikiai nusiteikusią ir labai gražiai gyvenančią. Jos posūnis ir jo žmona ją labai rūpestingai prižiūri.

Pasisvečiavome, pasikalbėjome. Mus pavaišino skaniais patiekalais, o atsiveikinant Bessie iškėbė \$35: \$25 už įdėjimą "Vilnyje" jos mylimo vyro Juozo prisiminimo, o \$10 tai parama laikraščiui.

Bessie sakė, jei kojos būtų veiklios, tai ji daug ką aplankytų, o dabar tenka būti namuose ir džiaugtis savo prižiūretojų gerumu.

Grįždamos į namus, dar buvome užsukę pas P. ir P. Valentus. Juos radome gerai nusiteikusius. Šia proga noriu priminti, kad kiek pirmiau Valentai pasimokėjo už "Vilni" ir iškėbė paramos \$3. Dėkui jiems.

Kuomet ši žinutė tilps, tai viešnia iš Kalifornijos V. Navickas bus grįžusi į namus. Tikrai maloni ir draugiška moteris, kaip kad ir jos teta.

J. Urmonienė

Pasitiksime LDS delegatus ir pasisvečiuosime

Kaip žinia, nemažas skaičius delegatų iš Čikagos buvo nuvykę į LDS 24-tą seimą, kuris įvyko rugp. 15-16 dienomis Arrow Park, Monroe, N.Y. Kad išklausius jų raportus, LDS 2-ra apskritis ruošia pietus rugsėjo 14 d. "Vilnius" salėje. Pietūs bus teikiami 12 val. diena, o po to seks delegatų raportai ir pasitarimai, ką veiksime LDS labui.

Prašome visus Čikagos LDS kuopų narius atsilankyti ir išklausyti Seimo delegatų raportus. Taipgi padraugauti, pasikalbėti, nes pas mus pastaruoju laiku mažai renginių vyksta, tad turėsime progos susitikti savo draugus bei bičiulius.

Lauksime skaitlingo atsilankymo svečių ir LDS narių.

Rengimo komitetas

LINKĖJIMAI IŠ GRAND RAPIDS

Anna Smith iš Grand Rapids, Mich., prisiuntė laiškutį ir mokestį už dvi prenumeratas, taipgi \$5 paramos. Ji linki laikraščiui ilgo amžiaus, o jo darbuotojams geros sveikatos ir ryžto darbe.

Dėkui už linkėjimus ir paramą.

Vilnietė

ROSELANDIETĖS NUTARĖ RENGTI ŽAIDIMŲ POPIETĖ

Rugpjūčio 4 d. įvyko Roselando Lietuvių Moterų klubo narių susirinkimas. Nežiūrint, kad diena buvo šiltoka, temperatūra siekė 93 laipsnius F., narių atsilankė skaitlingas būrys. Narės žinojo, kad salėje veikia vėsintuvai, tai neteks kentėti karščio.

Susirinkimą atidarė ir tvarką vedė klubo pirm. P. Valentienė. Valdybos visos narės dalyvavo susirinkime ir davė išsamius savo veiklos raportus.

Sofija Baublienė ir Julija Urmonienė pranešė, kad jos aplankė klubo narę Bessie Pavilionienę. Rado ją puikiai nusiteikusia. Ji nesiskundė sveikata, jei neskaityti silpnų kojų, dėl kurių ji negali dalyvauti su mumis. Jos perdavė klubietėms inkėjimus nuo Bessie. Taip pat J. Urmonienė perdavė linkėjimus nuo Emilijos Damalakienės, kuri dabar gyvena St. Petersburg, Fla. Ji prašė pasveikinti klubo nares ir visus pažįstamus Cikagoje.

Kartais tenka išgirsti nusiskundimų, jog draugė buvo susirgusi ir niekas jos neaplankė ir t. t. Mielos narės, argi valdyba gali žinoti ką kur vyksta. Tokiame atsitikime, tai yra susirgus, praneškite vienai iš valdybos narei, tai valdyba pasistengs parašyti ir spaudą arba aplankyti sergančią.

Nutarta surengti žaidimų popietę ir tam išrinkta komisija iš šių narių: A. Vaitkienės, A. Paulikienės, Anna Benzen ir Millie Kancevienės. Diena numatyta spalio 12, bet jei tą dieną negalės gauti salės, tai komisija pasitars tu salės savininke ir nustatys kitą dieną.

Drg. K. Stukienė ką tik grįžo iš viešnamio T. Lietuvoje, tai perdavė linkėjimus ir papasakojo ką ji ten matė. Ji labai buvo gerai nusiteikusi ir savo apsilankymu Lietuvoje patenkinta.

Atžymėta šių narių gimtadieniai: K. Stukienės, A. Paulikienės, M. Pliauskienės, Mary Liepa, V. Samuolienės, M. Balčaitienės, J. Mocienės, Agotėlės Druseikienės. Joms palinkėta ilgo ir sveiko bei darbingerio amžiaus ir sudainuota ilgiausių metų.

Drg. A. Paulikienė savo gimtadienio proga įteikė klubui \$5 dovanų, o nares pavaišino su stipresne. Taipgi M. Liepa vaišino nares skaniais sausainiais.

B. Rasinskienė pranešė, kad aplankė drg. P. Stalioraitienę.

Po susirinkimo buvo draugiškas pasivaišinimas. Įvairių skanumynų atnešė pačios narės. Kitas susirinkimas bus rugsėjo 8 d., 12:30 val. dieną, Amielės salėje, 4500 So. Talman Ave. Čia noriu priminti, kad rugsėjo pirmą pirmadienį bus Darbo diena, tai susirinkimą nukėlėme savaite vėliau. Prašau visas nares nepamiršti ir į susirinkimą atsilankyti. Sekr. J. Urmonienė

Gerbiami Vilniečiai,

Linkiu Jums geros sveikatos ir ištvermės darbe. Norėčiau, kad "Vilnis" dar ilgai gyvuotų ir neštų tiesos ir apšvietos žinias, toli gyvenatys nuo savo gimto krašto lietuviai žinotų, kas vyksta šiame krašte ir senojoje tėvynėje.

Laiške rasite paramos laikraščiu \$20.

Mary Kvetkas
N. Miami Beach, Fla.

Nelaimė sutrukdė planus

Jau eilę metų Helen ir Adolph Stumbriai suruošia draugišką pikniką arba, kaip lietuviai sako, gegužinę. Jie pagamina įvairių skanumynų, kurie tinka tokiai išvykai, sukviečia savo draugus, ypatingai muzikos mėgėjus ir nuotaikingai praleidžia dieną. Tiesa, svečiai irgi atsiveža įvairių užkandžių. Tokia gegužinė buvo suruošta ir šiais metais rugpjūčio 3 d. Svečių atsilankė apie šimtą. Vos pradėjus sveikintis su svečiais ir ruošti vaišes, įvyko skaudi nelaimė, Elenutė besukbėdama kaip tai paslydo ir krito. Taip susizeidė, kad skubiai buvo nuvežta į ligoninę. Aišku, pas svečius vietoje puikios nuotaikos buvo nemažas susijaudinimas.

Siam piknikui buvo pasirinkta Hawaii muzika ir kino filme buvo rodomas juokingas veikalas. Bet kaip minėjau, pas dalyvius nesimantė to tpo, kuris turėjo būti.

Tarp svečių matėsi O. Petrutienė, Tony Gurskis, Krisikenai, Viktorija Walteraitė, G. Giedraitienė ir eilė kitų dainos ir muzikos mėgėjų.

Tikiu, kad Elenutė, iki ši žinia bus paskelbta, bus grįžusi iš ligoninės. Tad jei kas norite pasiųsti jai laiškutį, rašykite į jos namus: Mrs. H. Stumbris, Twin Willow Farms, Bos 306, Rt. 1. Peotone, Ill. 60468.

Nuo savęs ir savo šeimos linkiu Elenutei greitai pasveikti.

Helen Bordner

PASIKALBĖJAU SU FLORIDIEČIAIS

Rugpjūčio 3 d. sumaniau pasiteirauti, kaip sveiki ir ką veikia floridiečiai. Paskambinau drg. H. ir J. Sarkiūnams. Pasirodo, kad Juozas visai susveikęs ir net žaidžia kėglį. Elenutė taipgi gerai jaučiasi. Jos dukra Helen Janulytė atostogauja New Jersey valstijoje. Taiso sveikatą, kad rudens sezono galėtų sėkmingai mokinti Dainos Mylėtojų chorą. Sakė, kad dabar, kuomet daugelis yra išvykę į šiaurę, o svečių mažai randasi, tai ir parengimų mažiau turi, bet nesiskundžia nuobodumu, nes po susirinkimų turi pasivaišinimus.

Taip pat paskambinau Emilijai ir Kostui Damalakams. Jie skundėsi, kad Kostą buvo ištikęs lengvas širdies priepuolis. Emilija sakė, kad baigia priprasti naujoje kolonijoje. Taipgi džiaugiasi, kad drg. J. Sarkiūnas juos nuveža į susirinkimus bei renginius, tai netenka nubodžiauti. Emilija prašė pasveikinti visus jos draugus Cikagoje, kurių turi gana daug, nes savo laiku ji daug dirbo pažangiam judėjime.

Smagu, kad mieli draugai jaučiasi neprastai. Taipgi buvo labai malonu su jais pasikalbėti apie organizacinę veiklą Floridos padangėje, ypatingai St. Petersburg, Fla.

J. Urmonienė

O. PETRUTIENĖ IŠVYKO PAS DUKRĄ

Zinoma muzikė ir chorų vadovė Onutė Petrutienė-Peters rugpjūčio 4 d. išvyko pasisvečiuoti pas dukrą Joanne Chieko ir jos šeimą į Normell, Mass. Onutė sakė, kad ji planuojanti ten pasisvečiuoti bent pora savaičių ar daugiau. Kaip žinoma, mirė jos mylimas vyras Jonas, tad likus vienai Onutei nuobodu.

Linkiu Onutei nuotaikingai praleisti atostogas ir prisisėmus naujos energijos grįžti prie savo pareigų, nes jos laukia jaunieji muzikai, kuriuos ji mokia.

Helen Bordner

SIRGDAMAS RŪPINASI "VILNIMI"

Petras Sankus iš Hot Springs, Ark., prisiuntė laiškutį ir jame \$50. Laiškutis toks: "Draugai, atleiskite, kad suvėlavau prisiųsti mokesį už laikraštį. Aš labai sirgau ir pergyvenau vidurių operaciją, dar ir dabar nesu pilnai susveikęs. Prisiunčiu \$50; iš jų \$10 už laikraštį, o \$40 tai parama "Vilniai". Norėčiau, kad "Vilnis" dar ilgai gyvuotų ir teiktų teisingas žinias.

Petras Sankus"

Laiškas pats už save kalba. Gaila, kad drg. P. Sankus nesveikuoja. Linkiu visiško pasveikimo. Dėkui už paramą.

Vilniečiai

PRISIMINKIM MŪSŲ RISTIKUS

Savo "Scrap Book" radau iškarpa apie smarkų sportininką Karolį Poželą, kuris buvo lietuvis.

Man atrodo būtų gražu atminti jį ir jo draugą, nes labai retai pasitaiko tokia mirtis ir laidotuvės. Čia rasite \$20.00 auką "Vilniai".

Ona Visotskienė
Kensington, Conn.

Lietuvių Tautinėse kapinėse yra palaidotas garsus lietuvis ristikas Karolis Požėla. Tose pačiose kapinėse palaidotas ir pasaulinis ristikas Maurice Tillet, žinomas kaip "Angelas."

"Angelas" buvo prancūzų kilmės, nors Maskvoje gimęs. Jis pasaulyje buvo išgarsėjęs ne vien kaip ristikas, bet ir dėl savo labai skirtingos išvaizdos—nepaprastai didelės plaučių galvos ir drambliško kūno sudėjimo.

Nors "Angelas" ne lietuvis, jis buvo pašarvotas kartu su Požėla lietuviškoje Ridiko koplyčioje, ir palaidotas Požėlos šeimos sklype lietuvių kapinėse.

"Angelas" neteko sąmonės, kai jam buvo pranešta apie Požėlos mirtį. Jis pats mirė keliomis valandomis vėliau.

BALTIMORE, MD.

Mirus

Juozui Staniui

Liepos 17 d. mirė Juozas Stanis. Reiškiamė gilią užuojautą velionio žmonai Jennie, sūnui Albertui ir jo šeimai, dukrai Ruth, anūkiui Joseph, visiems giminėms, draugams ir pažįstamiems. Mes kartu liūdime su Jumis.

P. Paserskis

Albert ir Patricia Gilder
Helen Dell
Mary ir Peter Peterson
V. ir V. Balčiūnai
V. ir F. Macys
J. ir F. Deltuvai

V. ir I. Deltuvai
P. ir M. Scukai
B. ir T. Deltuvai
B. ir D. Deltuvai
O. Kučiaskaitė
Dr. L. B. Buckler ir šeima

LIŪDNOS ŠEŠTOS MIRTIES METINĖS

Veronikos Bitumskienės

Liepos 8 d. suėjo šeši metai nuo tos skaudžios dienos, kai mano mylimos žmonos ir mūsų dukros motinos Veronikos Stasevičiūtės-Bitumskienės jautrioji širdis sustojo plakusi. Jau šeši metai kaip Jos nėra mūsų tarpe, bet mintyse ir širdyse ji yra kartu su mumis. Dažnai lankome jos kapą North Shore kapinėse ir prisimename jos gražų gyvenimą bei gražius pamokinius.

Gražiai išgyvenome 58 metus ir visur drauge dalyvavome. Bet dabar likau vienas ir tik mintimis esu su ja. Lai mano mylimajai bus amžina ramybė.

Liūdintis vyras A. BITUMSKIS ir duktė

JIE RŪPINASI "VILNIMI"

Detroitietė Anna Dockus prisiuntė prenumeratos mokesį ir paramos, viso \$20.

Charles Dibulski iš Easton, Pa., taipgi prisiuntė \$25, pamokėjo už du metus prenumeratą ir \$5 skyrė paramai.

Marcella Rimša prisiuntė \$20, jais užmokėjo prenumeratą, o likusius \$10 skiria paramai.

Nuoširdus dėkui visiems už gražią paramą.

Vilniečiai

PRISIMINĖ ŽMONĄ— PAREMĖ "VILNĮ"

Drg. A. Bitumskis, minėdamas savo žmonos 6-sias mirties metines, prisiuntė "Vilniai" \$65. Jais moka prenumeratą ir už žmonos prisiminimą, o likusius skiria "Vilnies" paramai.

Jis apgailestauja, kad negali apsilankyti ir pasimatyti su draugais, nes nesijaučia gerai.

Nuoširdus dėkui už gražią paramą.

V-tė

MIRĖ LIETUVIAI

Liepos 24 d. mirė Edvardas Nakutis, sulaukęs 69 m. a. Gimė Rusijoje. Šioje šalyje išgyveno 31 metus.

Liepos 26 d. mirė Marija B. Ercus-Tarozaitė, sulaukusi 80 m. a. Gimė Lietuvoje, Tauragės rajone, Vainuto miestelyje. Šioje šalyje išgyveno 74 metus.

Liepos 27 d. mirė Agnes Azuseinis-Kvietkutė, sulaukusi 78 m. a. Gimė Pittsburgh, Pa.

Liepos 24 d. mirė Karl Tidmanas, sulaukęs 73 m. a. Gimė Lietuvoje, Metelių kaimu. Šioje šalyje išgyveno 33 metus.

Liepos 29 d. mirė Ona Pašilaitė, sulaukusi pusės amžiaus. Gimė Lietuvoje. Šioje šalyje išgyveno daug metų.

Liepos 30 d. mirė Juozas Gaigalas, sulaukęs 69 m. a. Gimė Lietuvoje. Šioje šalyje išgyveno 32 m.